

MORAVSKÁ VYSOKÁ ŠKOLA OLOMOUC

Ústav ekonomie

Martina Simmerová

Financování vybraných veřejných statků v obci

Přáslavice

Financing of Selected Public Goods in the Village Přáslavice

Bakalářská práce

Vedoucí práce: Ing. Jolana Kvičalová

Olomouc 2014

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a použila jen uvedené informační zdroje. Prohlašuji, že odevzdaná tištěná verze bakalářské práce se shoduje s elektronickou verzí vloženou do IS/STAG.

Olomouc.....

vlastnoruční podpis

Na tomto místě bych chtěla ráda poděkovat své vedoucí bakalářské práce Ing. Jolaně Kvíčalové za její čas, cenné rady a připomínky, které mi poskytla v průběhu zpracování mé bakalářské práce a také bych chtěla poděkovat obci Přáslavice za poskytnutí potřebných informací.

OBSAH

ÚVOD	8
1 Veřejné statky jako součást veřejného sektoru	10
1.1 Charakteristika veřejného sektoru	10
1.1.1 Funkce veřejného sektoru	11
1.1.2 Veřejná správa	11
1.2 Veřejné statky	12
1.2.1 Dělení veřejných statků	12
1.2.2 Problém černého pasažéra	15
1.3 Zajišťování veřejných statků územní samosprávou	15
1.3.1 Komunální organizace	16
1.3.2 Obchodní společnosti	17
1.3.3 Neziskové organizace	18
1.3.4 Spolupráce mezi obcemi	18
2 Veřejné rozpočty jako nástroj financování veřejných statků	19
2.1 Rozpočtová soustava v ČR	19
2.2 Finanční systém na úrovni územní samosprávy	20
2.3 Zdroje financování veřejných statků	21
2.3.1 Daně – hlavní zdroj financování čistých veřejných statků	22
2.3.2 Uživatelský poplatek u smíšeného veřejného statku	23
2.3.3 Kalkulace uživatelského poplatku	24
2.4 Rozpočet obce	25
2.5 Příjmy rozpočtů obcí	26
2.5.1 Daňové příjmy	27
2.5.2 Dotace a transfery	28
2.5.3 Nedaňové příjmy	29
2.5.4 Ostatní příjmy	30
2.6 Výdaje rozpočtů obcí	30
3 Poskytování veřejných statků	33
3.1 Poskytované veřejné statky v obci Přáslavice	33
3.1.1 Mateřská škola Přáslavice	33
3.1.2 Základní škola Přáslavice	34
3.1.3 Rozhledna „Božka“ Přáslavice	34
3.1.4 Cyklostezka Přáslavice	35
3.1.5 Víceúčelové centrum Přáslavice	35

3.1.6	Sběrný dvůr	35
3.1.7	Mateřské centrum Motýlek	36
3.1.8	Knihovna Přáslavice.....	36
3.1.9	Hřiště	36
3.1.10	Ostatní veřejné statky	37
3.2	Shrnutí největších investičních akcí Obce Přáslavice v letech.....	38
3.3	Zhodnocení poskytování veřejných statků v obci Přáslavice.....	40
3.3.1	Obec Přáslavice a možnost vybudování nových veřejných statků.....	42
4	Obec Přáslavice a její financování.....	44
4.1	Financování vybraných veřejných statků v obci Přáslavice.....	44
4.1.1	Financování rozhledny „Božka“ Přáslavice.....	44
4.1.2	Financování cyklostezky Přáslavice	45
4.1.3	Financování víceúčelového centra Přáslavice.....	47
4.1.4	Financování sběrného dvoru Přáslavice.....	48
4.2	Rozpočet Obce Přáslavice rok 2009.....	49
4.2.1	Příjmy obce	49
4.2.2	Výdaje obce.....	53
4.3	Žádané dotace v současné době pro obec Přáslavice	56
	ZÁVĚR.....	57
	ANOTACE.....	59
	SEZNAM LITERATURY A PRAMENŮ	61
	SEZNAM OBRÁZKŮ	64
	SEZNAM GRAFŮ	65
	SEZNAM TABULEK.....	66

ÚVOD

Efektivní alokování finančních zdrojů vždy bylo a bude jednou z hlavních ekonomických činností, ať už soukromého nebo veřejného sektoru. Prostřednictvím různých ekonomických nástrojů, do kterých patří právě i alokace finančních prostředků na zabezpečení veřejných statků, se snaží stát a územní samospráva o odstranění neefektivnosti při alokaci dostupných zdrojů ve společnosti.

S poskytováním veřejných statků se pojí i otázka financování. Financování obcí, na které je tato práce zaměřena, je realizováno prostřednictvím rozpočtu. V rozpočtu se odráží finanční toky, které nám charakterizují zdroje financování. Některé vybudování veřejných statků je pro samotnou obec nereálné a proto obce čím dál více využívají dotace, které jsou v současné době tématem velice diskutovaným.

Poskytování a financování veřejných statků je důležitý, avšak ne vždy lehký úkol. Cílem práce je definovat poskytované veřejné statky, objasnit financování vybraných veřejných statků a navrhnout možnost vybudování dalších veřejných statků v obci Přáslavice. Pro objasnění financování budou vybrány čtyři největší investiční akce, které byly uskutečněny v roce 2009. Jedná se o vybudování rozhledny, cyklostezky, víceúčelového centra a sběrného dvoru. U každého typu investiční akce bude charakterizován poskytovatel finančních prostředků na celkové financování akce. Možnost vybudování nových veřejných statků bude realizována na základě porovnání stupně poskytování veřejných statků s dalšími obcemi v okrese Olomouc, které budou vybrány podle stejnoměrného počtu obyvatel.

Hlavními metodami využitými v této práci budou deskripce, komparace a analýza. Práce je rozdělena na dvě části – teoretickou a praktickou. Deskripce bude použita v teoretické, ale i v praktické části k popisu veřejných statků nacházejících se v obci Přáslavice. V praktické části bude navíc použita komparace pro srovnání poskytovaných veřejných statků ve vybraných obcích v okrese Olomouc a analýza financování vybraných veřejných statků.

Teoretická část se dělí do dvou kapitol. První kapitola charakterizuje v obecné rovině veřejný sektor, avšak z větší části je pojednáváno o veřejných statcích, o jejich dělení a zajišťování. Druhá kapitola je věnována veřejným rozpočtům, tedy rozpočtové soustavě České republiky a rozpočtům obcí. Nechybí však ani informace týkající se zdrojů financování veřejných statků, tedy podkapitoly o daních, dotacích a uživatelském poplatku.

Praktická část se dělí stejně jako teoretická také do dvou kapitol. První kapitola pojednává o poskytovaných veřejných statcích v obci Příkladice. Je zde uvedeno i shrnutí největších investičních akcí v uplynulých letech a na konci kapitoly jsou, pomocí srovnání vybraných obcí v okrese Olomouc, navrženy možnosti vybudování nových veřejných statků. V druhé kapitole je přiblíženo financování čtyř největších investičních akcí. Pro úplnost je představen rozpočet roku 2009 a jsou shrnuty žádané dotace obce v současnosti.

1 Veřejné statky jako součást veřejného sektoru

Tržní systém je dobrovolný a disponují v něm určité subjekty, které se rozhodují individuálně o alokaci svých finančních prostředků. Hlavním ekonomickým cílem různých subjektů je dosažení maximálního užitku prostřednictvím efektivní alokace svých finančních zdrojů. V posledních sto letech vzrůstává problém jak finanční zdroje efektivně alokovat. Objevuje se selhávání trhu. Stát se snaží nerovnosti mírnit různými způsoby, jako jsou finanční či daňové nástroje, sociální transfery a jiné.

Od 20. století se čím dál častěji můžeme setkávat s aktivitami státu a územní samosprávy, které se snaží o odstranění neefektivnosti při alokaci dostupných zdrojů ve společnosti. Mezi hlavní činnost patří právě alokace finančních prostředků na zabezpečení veřejných statků.¹

1.1 Charakteristika veřejného sektoru

Důsledkem selhání trhu je existence veřejného sektoru. Veřejný a soukromý sektor se navzájem doplňují a tvoří tzv. smíšenou ekonomiku. Obecně platí, že pokud selhává soukromý sektor, rozvíjí se sektor veřejný.²

Ve veřejném sektoru disponují dvě strany činitelů a to státní správa a samospráva. Oba tyto činitelé mají vztah mezi sebou a k jiným subjektům upravený v zákonech. Mezi nejdůležitější zákony patří tzv. kompetenční zákon³, který se zabývá působností vládních institucí, dále zákon o zřízení krajů⁴ a zákon o obcích⁵, které se zaměřují na působení samosprávy.

Aktivity veřejného sektoru se financují z veřejných rozpočtů a kritériem pro rozhodování je tzv. veřejný zájem, ten je však v praxi velmi těžko identifikován, neboť co může pro jiné znamenat veřejný zájem, může dalšímu subjektu představovat např. zásah do vlastnických práv apod. Do řešení těchto problémů vstupují politici v rámci veřejné volby.⁶

¹ Srov. PEKOVÁ, J., PILNÝ, J., JETMAR, M., *Veřejný sektor- řízení a financování*, s. 13-17.

² Srov. tamtéž, s. 23.

³ Zákon č. 2/1969, o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

⁴ Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích, ve znění pozdějších předpisů.

⁵ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů.

⁶ Srov. OCHRANA, F., PAVEL, J., VÍTEK, L., a kol., *Veřejný sektor a veřejné finance – Financování nepodnikatelských a podnikatelských aktivit*, s. 17.

1.1.1 Funkce veřejného sektoru

Hlavními činnostmi veřejného sektoru jsou zabezpečování veřejných statků, vytváření podmínek pro zkvalitnění života, dosažení efektivního a spravedlivého rozdělování a vytváření podmínek pro soukromý sektor.⁷

Veřejný sektor má tři hlavní funkce:

1) Funkce ekonomická

- do této funkce se řadí zabezpečování veřejných statků a odstraňování negativních externalit a vytváření pracovních příležitostí.

2) Funkce sociální

- výsledkem této funkce veřejného sektoru jsou služby a pomoc zejména pro sociálně slabší obyvatelstvo, patří sem i činnost neziskových organizací.

3) Funkce politická

- v této funkci se jedná o využití veřejného sektoru v politice v rámci veřejné volby, politika rozdílných resortů (zdravotní, školská aj.) ovlivňuje spolu s hospodářskou politikou činnost veřejného sektoru⁸.

1.1.2 Veřejná správa

Veřejná správa je jádro veřejného sektoru a lze se na ni dívat ze dvou pohledů:

- zda veřejnou správu vykonává stát pomocí státní správy, anebo stát přenechává některé úkony nestátním veřejným korporacím, které tyto úkony spravují na principu samosprávy,
- zda se veřejná správa dělí z hlediska geografického na ústřední, územní či místní správu⁹.

Hlavními oblastmi veřejné správy je tedy státní správa a samospráva. Úkolem státní správy je realizování politiky státu a její hlavní činnost tkví např. v realizování zákonů či poskytování různých služeb veřejnosti. Subjektem veřejné správy je tedy **stát**, který je zastupovaný různými státními orgány, úřady a institucemi, vykonávající veřejnou správu přímo a **územní samospráva**, vykonávající veřejnou správu odvozeně.¹⁰

⁷ Srov. NAHODIL, F., a kol., *Veřejné finance v České republice*, s. 15.

⁸ Srov. PEKOVÁ, J., PILNÝ, J., JETMAR, M., *Veřejný sektor- řízení a financování*, s. 25.

⁹ Srov. PROVAZNÍKOVÁ, R., *Financování měst, obcí a regionů – teorie a praxe*, s. 11.

¹⁰ Srov. PEKOVÁ, J., PILNÝ, J., JETMAR, M., *Veřejný sektor- řízení a financování*, s. 111.

Územní státní správa je v České republice dvoustupňová. První stupeň je tvořen obecními úřady, druhý stupeň je tvořen krajskými úřady.

Územní samospráva je také dvoustupňová a je tvořena obcemi a kraji – vyšší územní správní celky (VÚSC).

Obec je základní územní samosprávný celek, který je vymezen hranicemi obce, dále je to veřejnoprávní kooperace, která má svůj majetek, finanční prostředky a rozpočet. Působnost obcí se dělí na samostatnou a přenesenou v rozsahu stanovenou zákony. O veřejných záležitostech se rozhoduje prostřednictvím volených orgánů – zastupitelstev nebo přímým hlasováním obyvatel obce v místním referendu. Hlavními orgány jsou zastupitelstvo, rada a obecní úřad.

Kraj je územní společenství občanů, které má právo na samosprávu. Má, stejně jako obec, svůj majetek a vlastní příjmy, se kterými hospodáří. Hlavními orgány jsou zastupitelstvo, rada a krajský úřad.¹¹

1.2 Veřejné statky

Za zakladatele teorie veřejných statků je považován Paul Samuelson. Veřejný statek definuje takto: „Spotřeba takového statku každým jednotlivcem nevede k umenšení spotřeby daného statku ze strany jiného jednotlivce“.¹²

Jako další kdo definoval veřejný statek je např. Mueller: „Veřejný statek je podle něj takový statek, který musí být poskytován ve stejném množství všem členům společnosti.“¹³

Veřejné statky jsou takové služby či aktivity, které jsou užitečné více či méně celé společnosti a neprocházejí trhem.¹⁴

1.2.1 Dělení veřejných statků

Stát, prostřednictvím veřejných statků, napravuje neefektivnost tržního mechanismu v alokaci a distribuci statků. Pojem „statek“ patří do základní ekonomické teorie a dá se členit podle řady kritérií:

¹¹ Srov. PROVAZNÍKOVÁ, R., *Financování měst, obcí a regionů – teorie a praxe*, s. 24-28.

¹² ŠPALEK, J., *Veřejné statky – teorie a experiment*, s. 15.

¹³ Tamtéž.

¹⁴ Srov. NAHODIL, F., a kol., *Veřejné finance v České republice*, s. 19.

Podle původu dělíme statky na volné a ekonomické. **Volný statek** je statek volně dostupný bez omezení, není součástí trhu, jelikož má nulovou tržní hodnotu.¹⁵ Jako základní příklad volného statku můžeme charakterizovat vzduch. Vzduch je statek volně se vyskytující, má nulovou tržní hodnotu a je užitečný všem.¹⁶ **Ekonomický statek** je takový, který je součástí trhu, je vzácný, nedostatkový a je třeba za něj platit. Ekonomický statek můžeme dále dělit podle toho, která instituce rozhoduje o statcích. Poté existují **čisté tržní statky**, s kterými je disponováno na trhu bez intervencí státu, **čisté netržní statky** (veřejné), které nejsou součástí trhu a jejich cena je nulová, placena z daní či je stanovena ve formě uživatelského poplatku a o jejich distribuci a alokaci rozhoduje stát, **polotržní statky**, které jsou součástí trhu a cena je modifikována podle opatření státu.

Ekonomické statky můžeme dělit podle charakteru jejich spotřeby. Poté existují statky **veřejné, smíšené a soukromé**. Rozdělení statků do těchto skupin je na základě vylučitelnosti či nevylučitelnosti ze spotřeby a zmenšitelnosti či nezmenšitelnosti spotřeby.

Soukromý statek je takový statek, který má spotřebu vylučitelnou a zmenšitelnou. Např. při koupi počítače, jsou ze spotřeby vyřazeni ti, kteří nezaplatili (vylučitelnost) a nemohou si jej koupit ostatní (zmenšitelnost).

Smíšený statek je vylučitelný a nezmenšitelný či nevylučitelný a zmenšitelný.

Veřejný statek je statek nevylučitelný a nezmenšitelný.¹⁷ Veřejný statek se dělí z ekonomického hlediska na:

1) Čistý veřejný statek

Čistý veřejný statek je charakteristický svými vlastnostmi jako je nedělitelnost spotřeby, nevyloučitelnost ze spotřeby a nezmenšitelnost ze spotřeby.

- **Nedělitelnost spotřeby** - v tomto případě nelze určit podíl jednotlivce na spotřebě, jednotlivci nelze zabránit spotřebu těchto veřejných statků a nelze ani jednoznačně ocenit tuto spotřebu cenou neboli uživatelským poplatkem
- **Nevyloučitelnost ze spotřeby** - v tomto případě nelze vyloučit jednotlivce ze spotřeby, spotřeba jednoho jednotlivce neubírá možnost spotřeby druhému jednotlivci, nevyloučitelnost ze spotřeby vede k nesoutěživosti mezi uživateli veřejného statku

¹⁵ Srov. POSPÍŠIL, R., *Veřejná ekonomika: současnost a perspektiva*, s. 31.

¹⁶ Srov. NAHODIL, F., a kol., *Veřejné finance v České republice*, s. 19.

¹⁷ Srov. POSPÍŠIL, R., *Veřejná ekonomika: současnost a perspektiva*, s. 31,32.

- **Nedělitelnost kvality** – kvalita je nedělitelná, avšak v některých případech může být spotřeba veřejného statku přetížena vysokou poptávkou, tzv. jev přetížení neboli nával, jedná se o nadměrnou spotřebu, která má dopad na kvalitu veřejného statku pro všechny spotřebitele, například díky přetížení dálnice se provoz automobilů zpomalí, do ovzduší se dostává více zplodin z výfuků, jednotlivci ztrácí svůj čas apod.

Příklad čistého statku je např. veřejné osvětlení, národní obrana, právní systém, veřejnoprávní televize, silniční komunikace a jiné.¹⁸

2) Smíšený veřejný statek

Smíšený veřejný statek je stejně jako čistý veřejný statek statkem kolektivní spotřeby, avšak oproti čistému se liší.

- **Dělitelnost kvantity** – v tomto případě dokážeme určit podíl jednotlivce na spotřebě veřejného statku, a tudíž dokážeme stanovit i uživatelský poplatek neboli modifikovanou cenu – modifikovaná netržní cena je cena, která je vytvářena hlasováním ve volených orgánech (v zastupitelstvu kraje či obce) a není tudíž utvářena na trhu díky vztahu nabídky a poptávky.¹⁹
- **Nedělitelnost kvality** – kvalita může být v některých případech dělitelná či nedělitelná²⁰, např. kvalita vzdělání pro žáky je stejná, čím však bude počet žáků ve třídě růst, tím se bude snižovat kvalita vzdělání.

Smíšené veřejné statky a jejich produkci a spotřebu ovlivňuje stát a územní samospráva.²¹

Proto rozlišujeme spotřebu na:

- **Fakultativní spotřeba** – v tomto případě se sám jednotlivec neboli občan rozhoduje, zda veřejný statek bude spotřebovávat či nikoli, jedná se např. o veřejnou hromadnou dopravu, kulturní služby a jiné.
- **Příkázaná spotřeba** – v tomto případě je spotřeba nařízena zákonem či jiným systémem, stát ovlivňuje užívání veřejného statku a určuje podmínky užívání,

¹⁸ Srov. PEKOVÁ, J., *Finance územní samosprávy – teorie a praxe v ČR*, s. 155, 156.

¹⁹ Srov. tamtéž, s. 156, 157.

²⁰ Srov. POSPÍŠIL, R., *Veřejná ekonomika: současnost a perspektiva*, s. 33.

²¹ Srov. PEKOVÁ, J., *Finance územní samosprávy – teorie a praxe v ČR*, s. 156, 157.

odpovědnost, která se vztahuje k zabezpečení veřejných statků, může převést na samosprávu.

Rozdělení veřejných statků do těchto skupin se v praxi rozhoduje pomocí nepřímé veřejné volby – nejčastěji rozhodnutím zákonodárců či usnesením volených orgánů územní samosprávy.²²

1.2.2 Problém černého pasažéra

S nevyločitelností se pojí pojem tzv. problém černého pasažéra. Jedná se o spotřebovávání statku, aniž by dotyčný jedinec za tuto spotřebu zaplatil. Tento pojem vychází z předpokladu, že pokud bude mít možnost jedinec určitý statek spotřebovat bezplatně, s nejvyšší pravděpodobností tak učiní. Výsledkem je Nashova rovnováha, která je paretoovsky neefektivní. Pro nás to znamená, že žádný jedinec, který statek spotřebovává, za něj neplatí, a tudíž náklady na jeho produkci nejsou pokryty. A proto je vhodné, aby tyto statky produkoval veřejný sektor místo sektoru soukromého.²³

1.3 Zajišťování veřejných statků územní samosprávou

Jak již bylo zmíněno, úkolem samosprávy je poskytování veřejných statků či služeb pro své občany. Ve většině zemí mají samosprávy ve své kompetenci rozhodovat o způsobu poskytování těchto statků a služeb, a to prostřednictvím komunálních organizací, obchodních společností, neziskových organizací či spoluprací mezi obcemi (či kraji).

Hlavním problémem, který samospráva musí řešit je otázka financování, jelikož s přibývajícím kompetencemi ne vždy přibývají i odpovídající finanční toky. Proto územní samospráva čím dál více spolupracuje se soukromým sektorem, zakládá společné podniky či zajišťuje služby pomocí různých kontraktů.²⁴

První základní otázka, na kterou si musí územní samospráva dokázat odpovědět, je vhodnost financování veřejným sektorem. Aby se tato otázka dala vyřešit, je nutné, aby služby či statky spadaly do těchto čtyř kategorií:

- Statky či služby, ze kterých **mají spotřebitelé užitek bez rozdílu a tudíž je zpoplatnění nemožné** – veřejné osvětlení, obecní policie, veřejná zeleň aj.

²² Srov. PEKOVÁ, J., *Finance územní samosprávy – teorie a praxe v ČR*, s. 157.

²³ Srov. ŠPALEK, J., *Veřejné statky – teorie a experiment*, s. 20.

²⁴ Srov. PROVAZNIKOVA, R., *Financování měst, obcí a regionů – teorie a praxe*, s. 240.

- Statky či služby, které **jsou poskytovány určitým spotřebitelům, ale užitek z nich plyne i pro společnost** – vzdělávání, lékařská péče, kanalizace, aj.
- Statky či služby, které jsou **nezbytně nutné pro kvalitu života, vyžadují velké investice** a soukromé firmy by je mohly využít v rámci **monopolního postavení** (vysoké ceny, tudíž špatná dostupnost pro sociálně slabší obyvatele) – zásobování vodou.
- Statky či služby, které **jsou nepostradatelné k životu a které by byly příliš nákladné pro sociálně slabší obyvatele**, pokud by tyto statky či služby produkovaly soukromé firmy s tržní cenou – základní vzdělání, veřejná doprava aj.²⁵

Názor na zajišťování veřejných statků a služeb pro širší přínos pro společnost či pro zvýšení kvality života je věc názoru a úsudku. Proto se někdy tato otázka řeší na celostátní, regionální či místní úrovni.²⁶

Druhá základní otázka, kterou musí územní samospráva řešit je rozhodnutí, jak se bude daný veřejný statek či služba poskytovat co nejlépe:

- Rozhodnutí, zda bude statky a služby poskytovat prostřednictvím soukromých firem či zřízených municipálních (regionálních) podniků.
- Rozhodnutí, zda bude chtít územní samospráva úhradu obyvatelstva a to buďto částečnou či ekonomicky nutnou (ve výši nákladů).
- Rozhodnutí, zda tento poplatek bude přidělen do municipálního (regionálního) rozpočtu či přímo provozovateli.²⁷

1.3.1 Komunální organizace

Do komunálních organizací patří zejména odbory obecních či krajských úřadů, organizační složky a příspěvkové organizace.

Odbory obecních či krajských úřadů se na poskytování veřejných statků a služeb obvykle nepodílejí. V ČR se používají hlavně pro úkony, jako jsou např. různé registrace, povolení aj. v rámci přenesené působnosti. Jejich příjmy a výdaje jsou plně součástí obecního rozpočtu.

²⁵ Srov. tamtéž.

²⁶ Srov. tamtéž, s. 240, 241.

²⁷ Srov. tamtéž, s. 241.

Organizační složky, dříve rozpočtové organizace, jsou vytvářeny pro činnosti, které nevyžadují velký počet zaměstnanců, nepotřebují složitější technologii či vybavení, nejsou organizačně členěné a nevstupují do složitějších procesů v rámci ekonomických či právních vztahů. Organizační složky vznikají rozhodnutím zastupitelstva a jejich příjmy a výdaje jsou opět plně součástí obecního rozpočtu. Zaměřují se na poskytování veřejných statků či služeb obyvatelstvu bezplatně, popřípadě za malou symbolickou úhradu a tudíž je nutné financování z rozpočtu zřizovatele. Výhodou tohoto druhu financování je přímá kontrola a vliv obce, nevýhodou je nemotivovanost k efektivnímu vynakládání přidělených finančních prostředků. Organizační složky jsou vhodné pro zajišťování čistých veřejných statků.²⁸

Příspěvkové organizace jsou zřizovány zejména za účelem zabezpečování neziskových činností a smíšených veřejných statků. Za tyto statky obyvatelé platí uživatelský poplatek, o kterém rozhoduje volený orgán zřizovatele. Proto tento druh organizace dosahuje vyšších příjmů, se kterými hospodaří ve vlastním rozpočtu.²⁹ Na rozpočet zřizovatele jsou napojeny saldem svého rozpočtu.³⁰

1.3.2 Obchodní společnosti

Územní samosprávné celky mohou provozování služeb svěřit do kompetence právnickým osobám, které jsou zapsané v obchodním rejstříku. Patří sem veřejné obchodní společnosti, společnosti s ručením omezeným, komanditní společnosti, akciové společnosti a družstva. Nejčastěji využívanou formou v ČR je společnost s ručením omezeným, která má menší riziko, prvotní vklad a administrativní náklady. Územní celky mohou nakupovat také akcie a podílet se tak na vedení společnosti, ale většinou vlastní obec jen několik akcií, které nestačí k ovlivňování rozhodnutí. Všechny obchodní společnosti jsou plátcí DPH.³¹

²⁸ Srov. PROVAZNÍKOVÁ, R., *Financování měst, obcí a regionů – teorie a praxe*, s. 244.

²⁹ Srov. PEKOVÁ, J., PILNÝ, J., JETMAR, M., *Veřejný sektor- řízení a financování*, s. 46.

³⁰ Srov. PROVAZNÍKOVÁ, R., *Financování měst, obcí a regionů – teorie a praxe*, s. 245.

³¹ Srov. PROVAZNÍKOVÁ, R., *Financování měst, obcí a regionů – teorie a praxe*, s. 246, 247.

1.3.3 Neziskové organizace

V oblasti např. sociálních služeb a kulturní činnosti mohou územní samosprávné celky uzavírat smlouvy či dohody s občanskými sdruženími. Tyto organizace jsou založeny registrací stanov u Ministerstva vnitra ČR a mají obvykle formu dobrovolných sdružení. Řadí se sem poskytování veřejných statků či služeb formou nadací a nadačních fondů. Další formou neziskové organizace je obecně prospěšná společnost, která má své poskytované veřejné služby formulované v zakládací listině. Finanční prostředky z činnosti musejí být využity k užitku těchto formulovaných služeb a jejich část je osvobozena od daně ze zisku.³²

1.3.4 Spolupráce mezi obcemi

Spolupráce mezi obcemi může vzniknout více způsoby. Mezi nejčastější patří uzavření písemných smluv k uskutečnění nějakého konkrétního cíle, založení právnických osob více obcemi či vytvoření dobrovolného svazku obcí. Dobrovolný svazek obcí slouží ke společným cílům a zájmům více obcí v různých oborech jako je např. školství, technická infrastruktura, svoz komunálního odpadu aj. Obce mají právo spolupracovat i se zahraničními územními samosprávnými celky a být členy mezinárodních sdružení místních orgánů.³³

³² Srov. tamtéž, s. 248.

³³ Srov. tamtéž, s. 248, 249.

2 Veřejné rozpočty jako nástroj financování veřejných statků

K potřebě financování různých netržních aktivit státu či územní samosprávy, tedy i k financování veřejných statků je zapotřebí obstarat finanční prostředky. Tyto finanční prostředky nám zajišťují veřejné finance, rozpočtová soustava. Pomocí rozpočtové soustavy se přerozděluje nenávratná část hrubého domácího produktu (dále jen HDP), v ČR je podíl daňových příjmů na HDP v posledních letech méně než 40 %, měřeno celkovým daňovým zatížením. Plnění či naopak neplnění rozpočtových příjmů a výdajů rozpočtové soustavy ovlivňují jak objektivní faktory, které je obtížné předvídat, tak subjektivní faktory, které spadají do činnosti finančního managementu.

Stát, kraj i obec hospodaří podle svého rozpočtu. Každá veřejnoprávní nezisková organizace hospodaří podle svého rozpočtu a je finančně napojena na rozpočet zřizovatele v rámci veřejného sektoru.³⁴

2.1 Rozpočtová soustava v ČR

Rozpočtová soustava se skládá ze soustavy peněžních fondů, soustavy rozpočtových vztahů a soustavy orgánů a institucí, které s finančními prostředky disponují např. ministerstvo financí či daňové úřady.

Soustava veřejných rozpočtů – tzn. státní rozpočet a rozpočet subjektů územní samosprávy patří do rozpočtové soustavy. Tyto rozpočty jsou vytvářeny povinně.

Rozhodující vliv v rámci rozpočtové soustavy náleží ve všech zemích státnímu rozpočtu, který má povahu zákona. Do rozpočtové soustavy patří také mimorozpočtové peněžní fondy, které jsou využívány na úrovni státu i decentralizované úrovni územní samosprávy.

Státní rozpočet ČR zaujímá přibližně 80 % podílu na příjmech a výdajích celé rozpočtové soustavy. Jeho vývoj ovlivňuje jiné články rozpočtové soustavy a to hlavně rozpočty územních samospráv. Běžné příjmy státního rozpočtu zaujímají cca. 99 % z celkových příjmů a patří sem hlavně daňové příjmy, příjmy z pojistného a sociálního zabezpečení a příspěvky na státní politiku zaměstnanosti. Do běžných výdajů státního

³⁴ Srov. PEKOVÁ, J., PILNÝ, J., JETMAR, M., *Veřejný sektor- řízení a financování*, s. 184.

rozpočtu se řadí výdaje na sociální transfery (polovina výdajů státního rozpočtu), neinvestiční transfery neziskovým organizacím a dotace územní samosprávě.

Dotace ze státního rozpočtu do rozpočtů obcí a krajů poskytují státu nepřímý nástroj pro ovlivňování a kontrolu hospodaření územní samosprávy. Existují 3 typy finančních vztahů v rámci způsobu převádění dotací do územních rozpočtů:

Přímé finanční vztahy – jedná se o přímé finanční vztahy mezi státním rozpočtem (poskytovatelem) a kapitolou všeobecná pokladní správa a příjemcem dotace, tudíž obcí nebo krajem. Tento finanční vztah mají mezi sebou i státní fondy a rozpočty územních samospráv. Přímé finanční vztahy poskytují nejvíce dotace či návratné finanční výpomoci.

Zprostředkované finanční vztahy – finanční vztah, kdy dotace ze státního rozpočtu jsou poskytovány do rozpočtů obcí prostřednictvím rozpočtu příslušného kraje. V tomto případě může kraj tyto dotace v rámci tzv. souhrnného vztahu změnit.

Programované financování – v tomto případě jsou finanční prostředky poskytovány od správců programů do příslušných územních rozpočtů. Obce i kraje mají možnost získávat účelové dotace ze státních fondů i dotace ze strukturálních fondů podle podmínek EU.³⁵

2.2 Finanční systém na úrovni územní samosprávy

Stát, prostřednictvím své zákonodárné moci, ovlivňuje územní samosprávu v různých oblastech jako je např. postavení, funkce i hospodaření. Přestože má územní samospráva poměrně velké rozhodovací pravomoci, stát ji musí ovlivňovat hlavně ve finanční oblasti. Územní samospráva musí dodržovat fiskální disciplínu, hospodařit s koncepcí hospodářské a stabilizační fiskální politiky státu. Ovlivňování hospodaření územní samosprávy stát uskutečňuje pomocí fiskálních pravidel.³⁶ Fiskální pravidla podle OECD (Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj) znějí následovně:³⁷

- „- Pravidla pro dosažení cílů stabilizační fiskální politiky státu.
- Transparentní účetnictví a výkaznictví.

³⁵ Srov. PEKOVÁ, J., PILNÝ, J., JETMAR, M., *Veřejný sektor- řízení a financování*, s. 186, 187.

³⁶ Srov. PEKOVÁ, J., *Finance územní samosprávy – teorie a praxe v ČR*, s. 205, 206.

³⁷ Srov. KAŠPAROVÁ, K., KUNZ, V., *Moderní přístupy ke společenské odpovědnosti firem a CSR reportování*, s. 146.

- Požadavek dlouhodobé vyrovnanosti rozpočtu. V některých zemích se vztahuje na běžnou část rozpočtu, v některých na kapitálovou část rozpočtu, v některých zemích na celkové saldo rozpočtu. V některých zemích se vyžaduje vyrovnané nebo přebytkové hospodaření i v mimorozpočtových fondech.
- Hospodaření podle ročního rozpočtu, sestavování rozpočtové prognózy, vzájemná provázanost.
- Daňová omezení, omezená daňová pravomoc územní samosprávy.
- Výdajová omezení, odpovědnost za krytí výdajů.
- Restrikce zadlužení, regulace zadluženosti územní samosprávy.
- Monitorování hospodaření územní samosprávy, možnost uvalení sankcí ze strany státu.
- Přímá kontrola státem, např. v případě využívání návratných příjmů stanovení limitu dluhu, povolení emise dluhopisů, omezování některých druhů půjček, úvěrů apod.³⁸

Hlavním článkem finančního systému jednotlivých subjektů územní samosprávy je územní rozpočet. Spolu s územním rozpočtem se ve finančním systému mohou objevit i různé účelové mimorozpočtové fondy na úrovni regionální i municipální.

Rozdíl mezi územním rozpočtem a mimorozpočtovým fondem tkví v tom, že sestavování a hospodaření s územním rozpočtem je ze zákona povinné pro každou úroveň územní samosprávy a jejich subjekty, zatímco vytváření a hospodaření s mimorozpočtovými fondy je zpravidla v kompetenci územní samosprávy prostřednictvím volených orgánů tedy zastupitelstva kraje či obce.³⁹

2.3 Zdroje financování veřejných statků

Způsob financování produkce veřejných statků ovlivňuje charakter těchto veřejných statků, tzn., že záleží, jestli se jedná o statek čistý nebo smíšený, či lokální nebo regionální.

Čisté veřejné statky na lokální či regionální úrovni jsou nejčastěji financovány především daňovou cenou. Daňová cena neboli financování z místních či regionálních

³⁸ PEKOVÁ, J., *Finance územní samosprávy – teorie a praxe v ČR*, s. 206.

³⁹ Srov. tamtéž, s. 206, 207.

daní, je zvolena z jednoho prostého důvodu a tím je, že obyvatelé, kteří tyto daně platí, mají z takto financovaných veřejných statků užitek. Naopak smíšené veřejné statky, u kterých můžeme měřit spotřebu, jsou financovány především z uživatelských poplatků. Některé lokální či regionální veřejné statky se mohou podobat statkům soukromým, nicméně z různých důvodů – vznik externalit, tržní selhání apod. se poskytují jako smíšené veřejné statky. Patří sem např. likvidace komunálního odpadu, zabezpečování pitnou vodou, kanalizace aj.⁴⁰

2.3.1 Daně – hlavní zdroj financování čistých veřejných statků

U čistého veřejného statku nelze změřit podíl spotřeby jednotlivce, a tudíž nemůžeme určit cenu za jednotku spotřeby takového statku. Hlavním zdrojem financování jsou v tomto případě daňové příjmy územní samosprávy. V ideálním financování veřejných statků by se čisté lokální veřejné statky financovaly z daňových příjmů obcí, regionální veřejné statky by byly financovány z daňových příjmů regionů a národní veřejné statky by měly využívat k financování hlavně dotace ze státního rozpočtu. Tento ideální model financování veřejných statků je v praxi poněkud složitější, jelikož územní samospráva často zabezpečuje i některé národní veřejné statky a navíc se náklady na zabezpečování veřejných statků v obcích či regionech mohou lišit. Proto se hovoří v daňové teorii o tzv. daňové ceně. **Daňová cena za veřejné statky** je vlastně dodatečná platba daně, kterou jednotlivec musí zaplatit za každou dodatečnou jednotku výdajů na veřejné statky.

Existence a zvyšování daní snižuje disponibilní důchody občanů a tudíž snižuje jejich finance pro soukromou spotřebu a úspory, placené daně, ze kterých stát a územní samospráva hradí produkci především čistých veřejných statků, se stávají nuceným daňovým břemenem.⁴¹

„Při jednotném paušálním zdanění je při N jednotlivců ve fiskálním společenství (v obci, v regionu):

$$\text{daňová cena} = 1 : N. \quad (1)$$

⁴⁰ Srov. PEKOVÁ, J., *Finance územní samosprávy – teorie a praxe v ČR*, s. 160.

⁴¹ Srov. tamtéž, s. 161.

Je-li využíváno proporcionální zdanění důchodů, tak při důchodu jednotlivce Y_i je:

$$\text{daňová cena} = (Y_i : \bar{Y}) \times (1 : N), \quad (2)$$

kde \bar{Y} je průměrný důchod.

Rostou-li veřejné výdaje o jednotku, musí daňová sazba vzrůst o:

$$1 : (N \times \bar{Y}), \quad (3)$$

kde \bar{Y} = průměrný důchod.

Z důchodu jednotlivce Y_i se platí daň:

$$t \times Y_i, \text{ pak} \quad (4)$$

$$\text{daňová cena} = Y_i : (N \times \bar{Y}).^{42} \quad (5)$$

V praxi se využívá k financování produkce lokálních i regionálních čistých veřejných statků kombinace různých finančních zdrojů. V některých případech se využívá daňového výnosu k financování i smíšeného veřejného statku, a to zejména tehdy, je-li měření spotřeby na jednotlivce příliš nákladné a vznikaly by transakční náklady na zamezení spotřeby „černým pasažérem“.⁴³

2.3.2 Uživatelský poplatek u smíšeného veřejného statku

Cílem zajišťování smíšených veřejných statků územní samosprávou není zisk, nýbrž uspokojení potřeb obyvatel daného území. Tyto veřejné statky jsou obyvatelům poskytovány za uživatelský poplatek. Výše uživatelského poplatku pomáhá ovlivňovat spotřebu, aby nevznikalo přetížení a tím snížení kvality veřejného statku pro spotřebitele a je pro všechny obyvatele – sociální, střední i bohaté vrstvy stejná. Výše uživatelského poplatku pak může znamenat neefektivní přerozdělování ve prospěch bohatších vrstev obyvatel. Náklady na vyloučení ze spotřeby v situaci černého pasažéra mohou být

⁴² PEKOVÁ, J., *Finance územní samosprávy – teorie a praxe v ČR*, s. 162.

⁴³ Srov. tamtéž, s. 166.

neúměrné a vznikají tím tzv. **transakční náklady** na vyloučení černého pasažéra ze spotřeby. Proto je výše uživatelského poplatku nižší a musí se využít i daňového výnosu, aby náklady na veřejný statek finančně pokryl.⁴⁴

2.3.3 Kalkulace uživatelského poplatku

Smíšené veřejné statky mohou být zajišťovány prostřednictvím neziskových organizací, veřejnou zakázkou, různých forem partnerství atd. Pokud zajišťuje smíšený veřejný statek soukromý ziskový sektor, je nutné firmě pokrýt ziskovou přírážku neboli tuto produkci dotovat. O výši uživatelského poplatku rozhoduje vždy volený orgán územní samosprávy. Tento orgán při sestavování výše uživatelského poplatku vychází z analýzy, kde se bere v úvahu i jaké vrstvy budou mít z veřejného statku největší prospěch a jaká bude cílová skupina spotřebitelů.⁴⁵

Uživatelský poplatek se může pohybovat v rozmezí 1-99 % pokrytí nákladů, avšak v praxi je sestaven pomocí kalkulace tak, že pokryje:

- část nákladů ve výši variabilních nákladů,
- část nákladů ve výši variabilních nákladů a části fixních nákladů vynaložených na produkci daného smíšeného veřejného statku.

Také se musí vzít v úvahu jaká je schopnost platit uživatelský poplatek, jaké je nebezpečí výskytu černého pasažéra a spojené transakční náklady na jeho vyřazení, zjištění změny uživatelského poplatku na zvýšení či snížení poptávky atd.⁴⁶

Pokud uživatelský poplatek nedosáhne 100 % nákladů daného smíšeného veřejného statku, hradí se zbytek financí z veřejného rozpočtu té vládní úrovně, která tento statek zabezpečuje. Zde vzniká opět neefektivnost a to tím, že na poskytnutí těchto dotací profitují i bohaté vrstvy obyvatel.

- **Celkové náklady** tzv. ekonomicky nutné na produkci smíšeného veřejného statku, kdy se sociálně slabším vrstvám obyvatel poskytuje adresná dotace. Pro tyto vrstvy obyvatel je pak veřejný statek snadněji dostupný. Tento způsob sestavení uživatelského poplatku je pro územní samosprávu hospodárný neboť zamezuje neefektivnosti v přerozdělování a působí proti nadspotřebě.

⁴⁴ Srov. PEKOVÁ, J., *Finance územní samosprávy – teorie a praxe v ČR*, s. 166, 167.

⁴⁵ Srov. tamtéž, s. 168.

⁴⁶ Srov. tamtéž.

- **Ekonomicky nutné náklady a zisk** pokud je uživatelský poplatek sestavován diferencovaně a to buďto na neziskovém principu obyvatelům nebo na ziskovém principu firmám, pokud veřejný statek odebírají.
- Náklady na uživatelský poplatek se sestavují dopředu, a tudíž se mohou lišit s těmi skutečnými. Proto se v delším časovém období mohou upravovat podle poptávky, schopnosti platit uživatelský poplatek apod.⁴⁷

Důležitou otázkou, kterou řeší volený orgán územní samosprávy, je rozhodnutí komu uživatelský poplatek budou obyvatelé platit. Existují dva způsoby:

- **do rozpočtu územní samosprávy,**
- **přímo organizaci (dodavatel) služby.**

Většinou se volí způsob druhý, kdy se uživatelský poplatek platí přímo organizaci, která veřejný smíšený statek poskytuje.

Uživatelské poplatky se nejčastěji využívají v oblastech jako je městská hromadná doprava, odvoz komunálního odpadu, vodné a stočné, sportovní, kulturní a rekreační služby, parkování, demolice, hřbitovní služby aj. Ve vyspělých zemích se uživatelský poplatek pohybuje okolo 10 % na celkových příjmech rozpočtů obcí.⁴⁸

2.4 Rozpočet obce

Financování obce probíhá pomocí existence rozpočtu. **Rozpočet obce** je decentralizovaný peněžní fond, který je uskutečněn na principu nenávratnosti, neekvivalence a nedobrovolnosti. Dále se rozpočet obce může definovat jako účetní bilance či rozpočtový plán na kalendářní rok. Hospodaření obce se svým rozpočtem můžeme vyjádřit jako vztah:

$$F1 + P - V = F2, \quad (6)$$

kde F1 je stav peněžních prostředků na počátku roku, P jsou příjmy, V jsou výdaje a F2 je stav peněžních prostředků na konci roku. Výsledek nám vyjádří přebytek či schodek rozpočtu obce. Hlavním cílem všech územních samosprávných celků by mělo být dosažení vyrovnaného, případně přebytkového rozpočtu. Přebytkový rozpočet poskytuje

⁴⁷ Srov. PEKOVÁ, J., *Finance územní samosprávy – teorie a praxe v ČR*, s. 169.

⁴⁸ Srov. tamtéž, s. 169, 173.

obci určité rezervy, díky kterým nebude muset čerpat krátkodobý úvěr. Tento stav přichází v průběhu ledna, jelikož se v tomto období do rozpočtu obce vlévají finanční toky z oblasti daní a dotací. Hospodaření a účetnictví obce podléhá povinnému auditu, který je povinný ze zákona a tento audit vykonává krajský úřad.⁴⁹

2.5 Příjmy rozpočtů obcí

Finanční zdroje územního rozpočtu se dělí na 2 skupiny:

Nenávratné příjmy – nejdůležitější zdroje rozpočtu, patří sem daňové příjmy, transfery a dotace a nedaňové příjmy (uživatelské poplatky, příjmy z majetku apod.).

Návratné příjmy – finanční zdroje, které se musí za určitých podmínek splatit, patří sem úvěry či půjčky.⁵⁰

„Příjmy rozpočtu obce tvoří zejména:

- příjmy z vlastního majetku a majetkových práv,
- příjmy z výsledků vlastní činnosti,
- příjmy z hospodářské činnosti právnických osob, pokud jsou podle tohoto nebo jiného zákona příjmem obce, která organizaci zřídila nebo založila,
- příjmy z vlastní správní činnosti včetně příjmů z výkonů státní správy, k nimž je obec pověřena podle zvláštních zákonů, pokud není dále stanoveno jinak,
- výnosy z místních poplatků podle zvláštního zákona,
- výnosy daní nebo podíly na nich podle zvláštního zákona,
- dotace ze státního rozpočtu a ze státních fondů,
- dotace z rozpočtu kraje,
- prostředky získané správní činností ostatních orgánů státní správy, např. z jimi ukládaných pokut a jiných peněžních odvodů a sankcí, jestliže jsou podle zvláštních zákonů příjmem obce,
- přidané peněžité dary a příspěvky,
- jiné příjmy, které podle zvláštních zákonů patří do příjmů obce“.⁵¹

⁴⁹ Srov. NAHODIL, F., a kol., *Veřejné finance v České republice*, s. 68.

⁵⁰ Srov. PROVAZNÍKOVÁ, R., *Financování měst, obcí a regionů – teorie a praxe*, s. 79.

⁵¹ OTRUSINOVÁ, M., KUBÍČKOVÁ, D., *Finanční hospodaření municipálních účetních jednotek – po novele zákona o účetnictví*, s. 14.

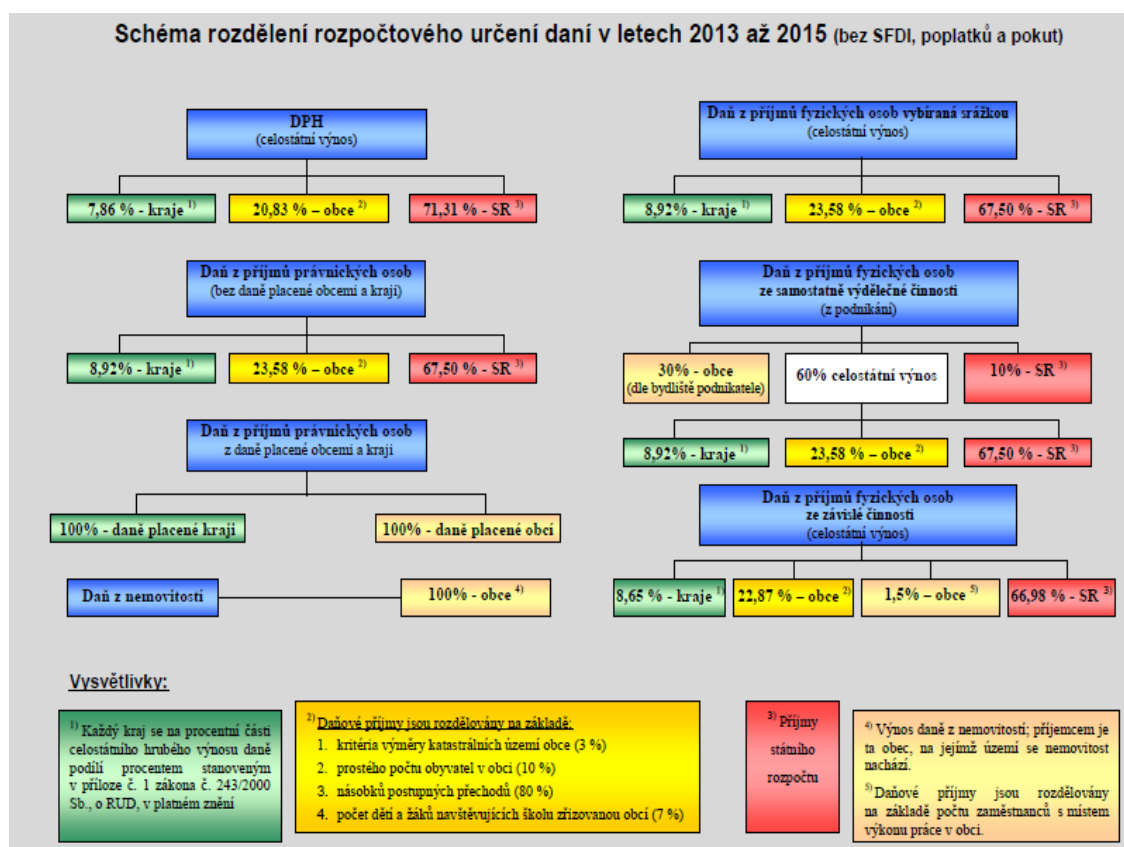
2.5.1 Daňové příjmy

Daňové příjmy jsou hlavním nenávratným zdrojem financování potřeb obce. Od roku 1993 se vlévá celý výnos daně z nemovitostí do rozpočtů obcí. Tato daň plyne do rozpočtu obce tam, kde se daná nemovitost (stavba, pozemek) nachází. Tato daň z nemovitostí představuje kolem 3 – 4 % podílu z celkových příjmů obce. Obce, kterým tento výnos patří, mají omezenou daňovou pravomoc, a proto mohou ovlivnit výnos u této daně z nemovitostí poměrně málo. Mezi obcemi se vyskytují rozdíly v daňovém výnosu daně z nemovitostí a to hlavně díky nerovnoměrnému rozložení základu daně, různým diferencovaným základním sazbám, osvobození od daně apod. Další druh daňového příjmu do rozpočtů obcí je podíl na výnosu daně z příjmů. Od roku 2001 jsou daně z přidané hodnoty a daně z příjmů sdílenou daní, s výjimkou daně z příjmu právnických osob placenou obcemi (dále DPPO). Z celkového výnosu ze sdílených daní obcím připadá 20,59 %. Od roku 2002 došlo k další změně a to k zavedení tzv. motivační složky daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti, která je závislá na počtu zaměstnanců v obci k počtu zaměstnanců v celé ČR. Výpočet této motivační složky se řídí dle Ministerstva financí ČR. Od roku 2008 se zvýšil podíl na daňovém výnosu u daní z příjmů (s výjimkou DPPO) a DPH na 21,4 % z hrubého výnosu a zároveň se změnil způsob rozdělení sdílených daní mezi obce – berou se v úvahu charakteristiky počtu obyvatel, rozloha obce, poměr obyvatel obce k celostátnímu počtu obyvatel obcí. V ČR mají obce minimální pravomoc ovlivňovat daňový výnos, jelikož jsou všechny daně upravovány zákony s celostátní platností.⁵²

Pro rok 2013 až 2015 platí stejné rozpočtové určení daní, kdy z DPH je daňovým příjmem obce 20,83 %, z daně z příjmů právnických osob (bez daně placené obcemi a kraji) náleží obci 23,58 %, z daně z příjmů právnických osob placené obcí patří 100 % těchto daní, daň z nemovitostí náleží obci celá, kdy příjemcem je ta obec, ve které se nemovitost nachází, z daně z příjmů fyzických osob vybíraná srážkou patří obci 23,58 %, z daně z příjmů fyzických osob (ze samostatné výdělečné činnosti) náleží obci 30 % dle bydliště podnikatele, a z celostátního výnosu ze 60 % náleží obci 23,58 % a z daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti patří obci 1,5 % na základě počtu zaměstnanců s místem výkonu práce v obci a 22,87 % podle kritéria výměny katastrálních území obce

⁵² Srov. PEKOVÁ, J., *Finance územní samosprávy – teorie a praxe v ČR*, s. 449, 450, 452, 454.

3 %, podle prostého počtu obyvatel v obci 10 %, podle násobků postupných přechodů 80 % a podle počtu dětí a žáků navštěvovaných školu zřizovanou obcí 7 %.⁵³ Viz obr. 1

Obr. 1 – Rozpočtové určení daní v letech 2013 až 2015⁵⁴

Do daňových příjmů obcí se zahrnují i místní poplatky, které spravují a vybírají samotné obce (např. poplatek ze psů, poplatek ze vstupného, poplatek za využívání veřejného prostranství atd.), dále správní a sankční poplatky.⁵⁵

2.5.2 Dotace a transfery

V ČR jsou obcím poskytovány převážně účelové dotace a to jednak běžné, které jsou použity na financování provozních potřeb, tak kapitálové, které slouží k zajištění určitého standardu poskytovaných veřejných statků. Dotace můžeme dělit na 2 skupiny:

⁵³ Ministerstvo financí České republiky. *Nový model sdílených daní pro obce – rok 2013*. < <http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/prognozy/prijmy-kraju-a-obci/2013/novy-model-sdilenych-dani-pro-obce-10890>>.

⁵⁴ Tamtéž.

⁵⁵ Srov. PEKOVÁ, J., *Finance územní samosprávy – teorie a praxe v ČR*, s. 449, 450, 452, 454.

- **nárokové** – dotace, které obce dostávají automaticky, nemusí o ni obec žádat a jsou poskytovány pravidelně
- **nenárokové** – dotace, na které obec nemá automatický nárok, musí si o tyto dotace zažádat při splnění určitých kritérií

V současné době jsou obcím poskytovány tyto dotace:

Mimořádné dotace – jsou čerpány ze státního rozpočtu v průběhu roku a každým rokem se liší, neboť představují použití rezerv či jsou vytvořeny na základě rozpočtových změn.

Dotace z rozpočtových kapitol některých ministerstev – nárokové či nenárokové dotace, např. Ministerstvo práce a sociálních věcí vyplácí běžné dotace na dávky pomoci v hmotné nouzi, dávky zdravotně postiženým a příspěvek na péči, které jsou zprostředkovatelem obcí vypláceny příjemcům, investiční dotace v rámci grantových programů.

Dotace ze státních mimorozpočtových fondů – většinou účelové a investiční dotace, např. na životní prostředí, na rozvoj bydlení, na údržbu a opravu komunikací atd.

Dotace z Evropské unie – běžné či investiční účelové dotace, které jsou vypláceny ze strukturálních fondů a z Kohezního fondu prostřednictvím Národního fondu, většinou jsou tyto dotace poskytovány obcím až po akci, od roku 2006 jsou tyto dotace součástí rozpočtů příslušných kapitol státního rozpočtu a již nejsou vypláceny Národním fondem, jedná se např. o dotace na podporu cestovního ruchu, výstavbu cyklotras, rozvoj lidských zdrojů apod.

Dotace od krajů – a to na způsob samostatné působnosti kraje nebo díky přerozdělení dotací, které kraje získají ze státního rozpočtu

Dotace ze státního rozpočtu – významná skupina dotací, patří sem dotace na výkon státní správy, na výkon zřizovatelských funkcí, na školství, na lůžko ve vybraných zdravotnických zařízeních atd.⁵⁶

2.5.3 Nedaňové příjmy

Nedaňové příjmy obcí zahrnují především příjmy z vlastní hospodářské činnosti. Tvoří je příjmy od organizací zřízených obcemi, příjmy z uživatelských poplatků, příjmy

⁵⁶ Srov. PROVAZNÍKOVÁ, R., *Financování měst, obcí a regionů – teorie a praxe*, s. 147–154.

z pronájmu majetku, úroky z poskytnutých úvěrů, příjmy z nedaňových příjmů jako jsou pokuty a příjmy z realizace finančního majetku.

Nedaňové příjmy a jejich podíl v celkových příjmech v rozpočtech obcí od roku 1993 klesá. V posledních letech představují tyto příjmy necelých 10%.⁵⁷

2.5.4 Ostatní příjmy

Do ostatních příjmů se řadí kapitálové příjmy, návratné příjmy, dary, výnosy z různých veřejných sbírek, příjmy ze sdružování finančních prostředků atd.

Kapitálové příjmy

- patří sem příjmy z prodeje majetku, výnosy z vlastnictví cenných papírů – prodej akcií či majetkové podíly.

Příjmy ze sdružování prostředků

- existence písemné dohody více obcí, které se domluví na sdružení svých finančních prostředků na společnou potřebu, může se jednat o výdaje investiční (kanalizace, čističky odpadních vod) i běžné (hasičské sbory, místní policie), v ČR se obce sdružují ve formě dobrovolných svazků obcí (DSO).

Dary a výnosy z veřejných sbírek

- příjmy málo významné, nahodilé, představující doplňkový charakter, např. obce mohou získat příjmy i z darů od různých firem či jednotlivců, z veřejných sbírek apod.

Návratné příjmy

- patří zde úvěry a půjčky od domácích či zahraničních finančních ústavů, emise komunálních obligací, finanční půjčky a výpomoci ze státních fondů⁵⁸

2.6 Výdaje rozpočtů obcí

„Výdaje rozpočtu obce představují zejména:

- úhrady závazků vyplívajících pro obec z plnění povinností uložených jí zákony,

⁵⁷Srov. PROVAZNÍKOVÁ, R., *Financování měst, obcí a regionů – teorie a praxe*, s. 182.

⁵⁸ Srov. tamtéž, s. 182, 183, 185.

- výdaje na vlastní činnosti obce v její samostatné působnosti, zejména výdaj spojené s péčí o vlastní majetek a jeho rozvoj,
- výdaje spojené s výkonem státní správy, ke které je obec pověřena zákonem,
- úhrady závazků vyplívající pro obec z uzavřených smluvních vztahů v jejím hospodaření a ze smluvních vztahů vlastních organizací, jestliže k nim přistoupila,
- úhrady závazků přijaté v rámci spolupráce s jinými obcemi nebo s dalšími subjekty, včetně příspěvků na společnou činnost,
- úhrada úroků z přijatých půjček a úvěrů,
- výdaje na emise vládních dluhopisů a na úhradu výnosů z nich náležejících jejich vlastníkům,
- výdaje na podporu subjektů provádějících veřejně prospěšné činnosti a na podporu soukromého podnikání prospěšného pro obec,
- jiné výdaje uskutečněné v rámci působnosti obce, včetně darů a příspěvků na sociální nebo jiné humanitární účely.⁵⁹

Odpovědnost obcí za výdaje je rozčleněna podle toho, zda se jedná o samostatnou či přenesenou působnost. Pokud se jedná o samostatnou působnost, obce mají možnost rozhodovat o způsobu poskytování služeb, s výjimkami některých regulací ústřední vládou (např. upřednostněný statek – základní vzdělání). Obce si mohou zvolit několik forem organizačního zajišťování veřejných služeb (viz. kapitola 1.3), ve kterém existuje dvojí druh financování:

Brutto financování

- finanční prostředky jsou poskytovány z rozpočtu obce pro veškeré potřeby organizace a příjmy z této činnosti jsou poté příjmy příslušného obecního rozpočtu (organizační složky obce).

Netto financování

- ve výdajích rozpočtu obce se projevuje pouze čistý rozdíl mezi tím, co organizace vydá na svou činnost a zdroji, které na straně druhé získá (příspěvková organizace).

Do samostatné působnosti obcí patří:

⁵⁹ OTRUSINOVÁ, M., KUBÍČKOVÁ, D., *Finanční hospodaření municipálních účetních jednotek – po novele zákona o účetnictví*, s. 14,15.

Školství

- obce mají právo zakládat a rušit mateřské a základní školy po schválení krajem a mají odpovědnost za provoz a investiční výdaje na různé opravy a obnovy škol, samozřejmě jim státní rozpočet poskytuje některé dotace.

Sociální péče

- některé obce mohou zabezpečovat různé ústavy jako je kojenecký ústav, ústav pro mládež, domovy důchodců atd., náklady potřebné k provozu jsou částečně financovány formou dotací na lůžko, obce dále dostávají finanční zdroje na dávky pomoci v hmotné nouzi, příspěvek na péči a dávky zdravotně postiženým, které jsou vypláceny ze státního rozpočtu.

Zdravotnické služby

- obce částečně financují malé nemocnice, polikliniky, jesle.

Kultura a rekreace

- patří sem financování knihoven, muzeí, divadel, plaveckých stadionů atd.

Veřejná bezpečnost a obecní policie

- financování hasičských sborů poskytuje ústřední vláda prostřednictvím krajských úřadů, ale jsou provozovány obcemi.

Sanitární služby

- patří sem i svoz komunálního odpadu, úklid komunikací atd.

Pouliční osvětlení, hřbitovy a parky

- financování výstavby, údržby a oprav.

Vodovody a kanalizace

- ve většině případů jsou poskytovány privatizovanými organizacemi, ve kterých mají obce určitý podíl.

Obecní byty

- realizace pronájmu i výstavby, nájemné reguluje ústřední vláda, stejně tak i financuje výstavbu prostřednictvím grantových programů.

Pokud se jedná o přenesenou působnost, tak ústřední vláda některé funkce státní správy převádí na obce, ale rozhodující právo má stále jen ústřední vláda a částečně se podílí na úhradě nákladů vzniklých s touto přenesenou působností.⁶⁰

⁶⁰Srov. PROVAZNÍKOVÁ, R., *Financování měst, obcí a regionů – teorie a praxe*, s. 216, 217, 218.

3 Poskytování veřejných statků

Každá obec má své specifické znaky jako je počet obyvatel, velikost obce atd. Důležitým atributem pro obyvatelstvo obce je určitě i stupeň poskytování veřejných statků. Jejich kvalita a počet ovlivňuje spokojenost obyvatel a ukazuje na ekonomický a kulturní vývoj obce.

3.1 Poskytované veřejné statky v obci Přáslavice

Obec Přáslavice patří mezi nejstarší obce, které se nachází v Olomouckém kraji. Její první písemné zmínky byly nalezeny v listině olomouckého biskupa Jindřicha Zdíka z roku 1131. Obec se nachází severovýchodně směrem od Olomouce a patří k ní i osada Kocourovec, která je vzdálená 2 km směrem na Lipník. Počet obyvatel k 20. 12. 2013 činil 1387. Zajímavostí je, že se poblíž nachází 72. mechanizovaný prapor a 73 tankový prapor Armády České republiky a že je obec součástí mikroregionu Bystřička, což přispívá k řešení různých sociálních a ekologických problémů, možností dotací atd. Obec Přáslavice poskytuje svým občanům mnoho veřejných statků, jako je mateřská a základní škola, knihovna, cyklostezka, rozhledna, veřejné osvětlení a jiné.⁶¹

3.1.1 Mateřská škola Přáslavice

Návrh na zřízení mateřské školy Přáslavice byl podán 7. února 1939 předsedou Rodičovského sdružení při místní škole Janem Číhalem a učitelkou Marií Crhovou. Školka byla zřízena v budově, ve které je nyní obecní úřad až do roku 1965 a 15. února byla otevřena nová školka na sídlišti č. 246, kde školka stojí dodnes. Mateřská škola byla během let několikrát opravována a to např. v roce 2004, kdy získala škola novou fasádu, 2006 byly vyměněny okna v hernách a na schodišti, byly vyměněny hlavní dveře a byla vybudována úklidová místnost. Co se týká dělení veřejných statků, tak mateřská škola je veřejný statek smíšený. Mateřská škola je provozována celý den a od 1. 9. 2013 má škola 4 oddělení a vlastní školní zahradu. Maximální kapacita od přelomu roku 1013/2014 činí 72 žáků. Budova mateřské školy se nachází v klidné okrajové části sídliště s výhledem

⁶¹ Srov. OBEC PŘÁSLAVICE., *Přáslavice*, <<http://www.praslavice.com/>>.

do polí a okolního prostředí a kvůli kapacitním potřebám byla vytvořena v roce 2011 i třída mateřské školy v budově základní školy. Hlavní cíl mateřské školy je vytvářet u dětí důležité kompetence k započetí systematického vzdělávání a to prostřednictvím učení jak žít společně, otevřeně komunikovat, kriticky hodnotit, poznávat hodnoty a dokázat se v nich orientovat aj.⁶²

3.1.2 Základní škola Přáslavice

Historie Základní školy Přáslavice se začala utvářet od roku 1844, kdy vznikla prozatímní škola, která se postupem času měnila a rozšiřovala. Na přelomu roku 1977/1978 se na škole začalo učit ve čtyřech třídách, které obsadilo každoročně kolem 100 žáků. Od roku 1977 proběhla řada oprav a rekonstrukcí, které byly zrealizovány velmi nekvalitně a proto až roku 1984 byla škola úředně zkolaudována. Od 1. 1. 2003 nabývá škola plné právní subjektivity a spolu s mateřskou školou a školní jídelnou tvoří jednu příspěvkovou organizaci.

Základní škola má pro výuku k dispozici dvůr, sportovní areál, školní hřiště, počítačovou učebnu, tělocvičnu, knihovnu, družinu v samostatné místnosti a prostorové a hygienické podmínky jsou na velmi dobré úrovni.⁶³ Základní škola je veřejný statek smíšený.

3.1.3 Rozhledna „Božka“ Přáslavice

Rozhledna byla slavnostně otevřena dne 3. října 2009. Je to zděná stavba dosahující 21 metrů, má 82 schodů a nachází se 320 metrů nad mořem. Rozhledna je postavena ve sportovním areálu Přáslavice, kde je k dispozici několik sportovních hřišť, jako je fotbalové hřiště, hřiště s umělým povrchem a dětské hřiště. Součástí tohoto sportovního areálu je i restaurace s venkovním posezením. Na rozhledně je k dispozici prodejna s drobnými upomínkovými předměty a turistickými známkami, které ocení především

⁶² Srov. OBEC PŘÁSLAVICE. *Mateřská školka Přáslavice*. <<http://www.praslavice.com/index.php?nid=6934&lid=cs&oid=1139175>>.

⁶³ Srov. ZÁKLADNÍ ŠKOLA PŘÁSLAVICE. *Základní škola Přáslavice*. <<http://www.zspraslavice.cz/>>.

turisti, kteří díky vybudování této rozhledny zvyšují cestovní ruch nejen v obci Přáslavice, ale i v celém mikroregionu Bystřička. Otevírací doba rozhledny je denně od 12:00 hodin do soumraku. Z rozhledny je bohatý výhled do okolí a to především na Hornomoravský úval, Drahanovskou vrchovinu, Jeseníky, Oderské vrchy a jiné.⁶⁴ Rozhledna se řadí do skupiny veřejných statků smíšených.

3.1.4 Cyklostezka Přáslavice

Cyklostezka vede z obce Přáslavice do obcí Daskabát a Velký Újezd. Její slavnostní otevření proběhlo 28. 8. 2009 a jedná se o statek veřejný smíšený. Tato cyklistická stezka je obousměrná, vhodná pro pěší a cyklisty. Vede podél silniční komunikace a v obcích je k větší bezpečnosti obyvatel osvětlena veřejným osvětlením i v nočních hodinách. V 1. roce stezku využilo kolem 450 uživatelů a tato cyklostezka přispěla k 80 % snížení dopravních nehod.⁶⁵

3.1.5 Víceúčelové centrum Přáslavice

Jedná se o moderní víceúčelové zařízení vhodné pro místní obyvatelstvo, partnery obce, žáky základní a mateřské školy a pro zájmové spolky a sdružení. Víceúčelové centrum je vhodné pro různé aktivity a akce, ať už kulturní, sportovní či vzdělávací. Nahrazuje obci tzv. kulturní dům. Slavnostní otevření proběhlo dne 16. 12. 2009 a tento veřejný statek je statek smíšený.⁶⁶

3.1.6 Sběrný dvůr

Sběrný dvůr slouží pro občany obce Přáslavice zdarma a přispívá k finanční úspoře a zlepšení ekologie obce díky účelnému nakládání s odpady. Sběrný dvůr je určen pro různé druhy odpadů, jako jsou např. textilní materiály, pneumatiky, baterie, objemné

⁶⁴ Srov. OBEC PŘÁSLAVICE. *Rozhledna „Božka“ Přáslavice.*

<<http://www.praslavice.com/index.php?nid=6934&lid=cs&oid=1540695>>.

⁶⁵ Srov. ROP STŘEDNÍ MORAVA. *Cyklostezka Přáslavice – Daskabát – Velký Újezd.*

<<http://www.mujprojekt.eu/dr-cs/68-cyklostezka-praslavice-daskabat-velky-ujezd.html>>.

⁶⁶ Srov. ROP STŘEDNÍ MORAVA. *Víceúčelové centrum Obce Přáslavice.*

<<http://www.mujprojekt.eu/dr-cs/volny-cas-sportovni-arealy/stredni-morava/viceucelove-centrum-obce-praslavice.html>>.

odpady a další. Otevírací doba sběrného dvoru je každou středu a sobotu.⁶⁷ Tento veřejný statek je další smíšený statek, který obec Přáslavice poskytuje svým občanům.

3.1.7 Mateřské centrum Motýlek

Mateřské centrum Motýlek bylo vybudováno pro pravidelné setkávání maminek s dětmi „předškolního věku“ v roce 2007 a jedná se o veřejný statek smíšený. Centrum bylo roku 2010 přestěhováno do zrekonstruovaného domu Přáslavice č. p. 142, kde se nachází doteď.⁶⁸ Centrum je vybavené hračkami a pomůckami ke společenským hrám a vytváří pro děti zázemí, kde si děti zvykají na přítomnost jiných dětí a učí se komunikovat s vrstevníky. Centrum je otevřené každý čtvrtek od 9:00 – 11:00 hodin a přilehlé dětské hřiště je otevřeno pro veřejnost denně od 8:00 hodin do soumraku.⁶⁹

3.1.8 Knihovna Přáslavice

Veřejná knihovna je součástí budovy Obecního úřadu Přáslavice. Nachází se zde velký výběr knih jak pro děti tak i dospělé a k dispozici je i přístup k internetové síti. Výpůjční otevírací doba pro občany obce je každé pondělí a středu od 17:00 – 19:00 hodin. V roce 2009 byly vybudovány nové prostory knihovny.⁷⁰ Knihovna je veřejný statek smíšený.

3.1.9 Hřiště

Obec Přáslavice v současnosti vlastní fotbalové hřiště, hřiště s umělým povrchem a dětské hřiště. Fotbalové hřiště obec odkoupila v roce 2003 a později v roce 2006 vybudovala hřiště s umělým povrchem a dětské hřiště. V dolní části Obce Přáslavice jsou vybudovány průlezky pro děti.⁷¹ Tyto veřejné statky jsou smíšené.

⁶⁷ Srov. OBEC PŘÁSLAVICE. *Firmy a služby v obci: Sběrný dvůr Přáslavice směr na Mrsklesy*. <<http://www.praslavice.com/index.php?nid=6934&lid=cs&oid=1153802>>.

⁶⁸ Srov. OBEC PŘÁSLAVICE. *Spolky a organizace: Mateřské centrum Motýlek*. <<http://www.praslavice.com/index.php?nid=6934&lid=CS&oid=1139016>>

⁶⁹ Srov. MATEŘSKÉ CENTRUM MOTÝLEK. *Úvod*. <<http://www.motylekmc.estranky.cz/>>.

⁷⁰ Srov. OBEC PŘÁSLAVICE. *Knihovna*. <<http://www.praslavice.com/index.php?nid=6934&lid=CS&oid=1199740>>.

⁷¹ Srov. Interní dokumentace Obce Přáslavice.

3.1.10 Ostatní veřejné statky

Pozemní komunikace jsou koncipovány v celé oblasti obce Přáslavice a jejich údržbu si zajišťuje obec sama, kromě hlavní silniční sítě, která je udržovaná cestou Správy silnic Olomouckého kraje. Tento veřejný statek je smíšený.

Doprava obce Přáslavice je zajišťována městskou hromadnou dopravou města Olomouce a řadí se do skupiny veřejných statků smíšených. Obec přispívá na financování dopravy každoročně kolem 260 000 Kč. Každý rok uvedená finanční částka roste o cca 10 000 – 15 000 Kč. V obci se nachází několik zastávek, některé z nich byly v minulých letech nově rekonstruovány.⁷²

Odvádění a čištění odpadních vod (dále jen ČOV) je od 1. 1. 2013 realizováno samotnými zaměstnanci obce Přáslavice, která odkoupila část čistírny odpadních vod od vodárenské společnosti. Tímto se podařilo obci snížit náklady, které obec může investovat do jiných projektů a potřeb obce. ČOV je veřejný statek smíšený.

Sběr a svoz komunálního odpadu (včetně bioodpadu, druhotných surovin, velkoobjemového či nebezpečného odpadu) zajišťuje od roku 2011 společnost SITA CZ. Společně s touto firmou se obec snaží neustále zkvalitňovat úroveň třídění odpadu v obci.⁷³ Sběr a svoz komunálního odpadu je další veřejný smíšený statek, který obec Přáslavice poskytuje svým občanům.

Veřejné osvětlení slouží k osvětlení veřejných prostranství v obci. Ročně je na provoz a údržbu veřejného osvětlení vynakládáno několik 100 000 Kč z rozpočtu obce. Veřejné osvětlení patří do skupiny veřejných statků čistých.

Rozhlas je veřejný statek čistý a je to komunikační prostředek obce, který byl v roce 2013 nově vybudován. Na její vybudování byla využita dotace získaná v rámci mikroregionu Bystřička z Operačního programu životního prostředí. Tato dotace činila 90 % z celkové částky 1 540 000 Kč. Rozhlas byl rekonstruován v celém mikroregionu Bystřička díky projektu, který nesl název Varovný povodňový systém.

Hasiči jsou zřizováni obcí, která každoročně vynakládá finanční prostředky k jejich provozu. V obci Přáslavice existují dva spolky hasičů – dobrovolní a mladí.

⁷² Srov. tamtéž.

⁷³ Srov. OBEC PŘÁSLAVICE. *Firmy a služby v obci: Firma SITA.*
< <http://www.praslavice.com/index.php?nid=6934&lid=cs&oid=1153802>>.

Finanční výdaje se týkají jak běžného provozu – jako je elektřina, voda, plyn, tak i prostředků pro protipožární zásahy družstva. Finanční výdaje potřebné pro družstvo dobrovolných hasičů se pohybuje okolo 50 000 – 80 000 Kč ročně. Hasiči Obce Přáslavice patří do skupiny veřejných statků smíšených.⁷⁴

3.2 Shrnutí největších investičních akcí Obce Přáslavice v letech

Ve volebním období od roku 2006 do roku 2009 obec Přáslavice plánovala a realizovala mnohé možnosti budování a rozšiřování veřejných statků a jiných investic.

V roce **2007** obec dokončila výměny oken a úpravy suterénu mateřské školky, dále zrekonstruovala ordinaci zubního lékaře, vybudovala dětské hřiště a umělé sportovní plochy, dále vybudovala bruslařskou dráhu na sídlišti a vysadila nové stromové aleje.

V dalším roce **2008** je důležité zmínit především rekonstrukci školní jídelny, zahájení výstavby sběrného dvora a vybudování nové autobusové zastávky před základní školou. V tom samém roce byl schválen nový územní plán obce a na obecním úřadě byla zahájena činnost místního pracoviště CZECHPOINT.

Nejvíce vydařený, co se týče vybudovaných nových investičních projektů obce, byl rok **2009**. K realizaci projektů obec získala podporu národních dotačních programů i dotačních programů z Evropské unie (dále jen EU) a to na projekty sběrný dvůr, rozhledna, víceúčelové centrum a cyklostezka. V roce 2009 byla ukončena výstavba sběrného dvora, byla postavena rozhledna, bylo vybudováno víceúčelové centrum obce. V rámci jeho vybudování vznikly nové prostory pro veřejnou knihovnu a kanceláře obecního úřadu byly přestěhovány do přízemí budovy. Dále byla vybudována cyklostezka Přáslavice – Daskabát – Velký Újezd a byla dokončena úprava vnějšího vzhledu všech domů na obecním sídlišti.

V roce **2010** obec administrativně dokončila velké investiční akce z minulého roku a to především majetkoprávní vypořádání pozemků pro cyklostezku. Dále obec vybudovala nové prostory pro mateřské centrum Motýlek a dětské hřiště, které k němu náleží.

V dalším roce **2011** obec vybudovala v základní škole novou třídu mateřské školky s 20 místy pro děti, začala projektová příprava a opravy ČOV a kanalizace a obecní

⁷⁴ Srov. Interní dokumentace obce Přáslavice.

majetek se zvětšil o traktor a sekačku na trávu. V tom samém roce byla vybudována nová krytá zastávka a bylo zrekonstruováno a rozšířeno veřejné osvětlení obce.

V roce **2012** obec Přáslavice odkoupila část ČOV od Vodohospodářské společnosti Olomouc, a.s. za účelem snížení finančních nákladů na její provoz. Dále bylo v tomto roce, díky získání dotace od Olomouckého kraje, vybudováno v dolní části obce několik nových chodníků.

V posledním uplynulém roce **2013** obec převzala čističku odpadních vod a začala si ji provozovat vlastními silami. Tímto se podařilo snížit finanční zatížení o cca 1/3 což činí zhruba 1 000 000 Kč. Dále obec pokračovala v opravách chodníků a bytového fondu, kde byly vyměněny všechny vstupní dveře, okna a začalo se realizovat zateplování stropů pod střechou. V tom samém roce stihla obec ještě zrealizovat zateplení stropů ZŠ a vybuďovala novou rozhlasovou síť (viz Tab. 1).⁷⁵

Tab. 1 – Shrnutí vybudovaných veřejných statků v letech 2009 – 2013⁷⁶

Rok	Veřejný statek
Rok 2009	Sběrný dvůr Rozhledna Víceúčelové centrum Nové prostory knihovny Cyklostezka
Rok 2010	Nové prostory pro mateřské centrum
Rok 2011	Mateřská škola na ZŠ Opravy ČOV a kanalizace Nákup traktoru a sekačky na trávu Nová krytá zastávka Prodloužení kanalizace Oprava a rozšíření veřejného osvětlení
Rok 2012	Odkoupena část ČOV Oprava a vybudování nových chodníků
Rok 2013	Převzetí části ČOV Oprava chodníků Zateplení stropů a výměna oken ZŠ Nová rozhlasová síť

⁷⁵ Srov. OBEC PŘÁSLAVICE. *Obecní úřad Přáslavice: Zpravodaj Obce.*
< <http://www.praslavice.com/index.php?nid=6934&lid=cs&oid=1139154>>.

⁷⁶ Vlastní zpracování.

V roce 2014 obec Přáslavice plánuje dokončit opravy chodníků a hodlá pokračovat v těchto opravách v různých částech obce. Dále hodlá zateplit mateřské centrum, v jehož rámci vznikne klubovna pro seniory i místní muzeum, a revitalizovat střed obce. Do revitalizace středu obce patří opravy veřejného prostranství kolem obecního úřadu a školy, oprava chodníků, rekonstrukce komunikace, vybudování nových parkovacích míst, rekonstrukce veřejného osvětlení aj.⁷⁷

3.3 Zhodnocení poskytování veřejných statků v obci Přáslavice

Pro zhodnocení poskytování veřejných statků obce Přáslavice jsou zvoleny konkrétní obce v okrese Olomouc, které jsou počtem obyvatel stejnoměrné s obcí Přáslavice, konkrétně se jedná o obce s počtem obyvatel od 1000 – 1500. Celkový počet obcí je 14, z toho jedna používá titul městyse (viz Tab. 2).

Tab. 2 – Obce v okrese Olomouc s počtem obyvatel od 1000 – 1 500 v roce 2012⁷⁸

Obec	Počet obyvatel	Obec	Počet obyvatel
Bílá Lhota	1 124	Přáslavice	1 364
Bystrovany	1 030	Příkazy	1 267
Červenka	1 436	Samotišky	1 323
Doloplazy	1356	Skrbeň	1 204
Grygov	1 468	Újezd	1 424
Majetín	1 179	Věrovany	1 409
Paseka	1 260	Velký Újezd	1 253

Každá obec disponuje se základními veřejnými statky jako je veřejný vodovod, plynovod a kanalizace. Samozřejmostí je i pozemní komunikace s veřejným osvětlením. Veškeré obce realizují i odvádění a čištění odpadních vod a sběr a svoz komunálního odpadu. Pouze obec Přáslavice poskytuje i sběrný dvůr, který je k dispozici i pro okolní vesnice.

⁷⁷ Srov. OBEC PŘÁSLAVICE. *Obecní úřad Přáslavice: Zpravodaj Obce.*

< <http://www.praslavice.com/index.php?nid=6934&lid=cs&oid=1139154>>.

⁷⁸ Vlastní zpracování dle ČSÚ. *Počet obyvatel v obcích Olomouckého kraje k 31. 12. (1990-2012).*

<[http://www.czso.cz/xm/redakce.nsf/i/pocet_obyvatel_v_obcich_olomouckeho_kraje_k_31_12_\(1990_2012\)](http://www.czso.cz/xm/redakce.nsf/i/pocet_obyvatel_v_obcich_olomouckeho_kraje_k_31_12_(1990_2012))>.

V každé obci se dále nachází mateřská i základní škola, avšak základní školy se liší podle toho, zda je poskytován dětem 1. i 2. stupeň základní povinné školní docházky. Dvoustupňová povinná školní docházka je z uvedených obcí pouze ve třech – Bílá Lhota, Újezd, Velký Újezd. Ve Velkém Újezdě se navíc nachází i střední odborné učiliště a pobočka základní umělecké školy. Ve všech obcích, které byly předmětem zkoumání, mají občané k dispozici knihovnu s internetem.

Sportovní využití v obcích je na dobré úrovni. Každá obec poskytuje pro veřejnost nejméně jedno hřiště pro různé míčové sporty a pro ty nejmenší jsou k dispozici dětská hřiště. Pro cyklisty a bruslaře jsou v některých obcích vybudované cyklostezky (nacházející se v obcích Přáslavice, Paseka, Samotišky a Skrbeň).

Kulturní využití je v každé obci rozdílné. V některých obcích najdeme kulturní domy (konkrétně v obcích Přáslavice, Doloplazy, Paseka, Újezd, Věrovany), v obci Majetín najdeme dokonce i nekryté koupaliště a v Příkazech se nachází i kino. Rozhledna se nachází pouze v obci Přáslavice. Menší část obcí poskytuje také rodinné centra, která jsou vhodná pro matky s dětmi (poskytují obce Přáslavice, Doloplazy, Paseka, Újezd, Věrovany).

Co se týče bezpečnostních služeb, jako jsou hasiči a policie, tak se ve všech obcích (kromě obcí Paseka a Samotišky) nacházejí sdružení dobrovolných hasičů, na které obce každoročně přispívají finanční prostředky. Obecní policie není zřízena v žádné obci, pouze v obci Grygov je k dispozici, na základě smlouvy starostů, strážník obecní policie z obce Velký Týnec.

Ve většině obcí (jedná se o obce Bílá Lhota, Červenka, Doloplazy, Majetín, Paseka, Skrbeň, Újezd, Věrovany, Velký Újezd) jsou k dispozici veřejná pohřebiště, které obce provozují a spravují ze svého rozpočtu (viz Tab. 3).

Tab. 3 – Poskytované veřejné statky v obcích⁷⁹

OBEC	VEŘEJNÉ STATKY												
	Mateřská škola	Základní škola	Cyklo stezka	Knihovna	Hřiště	Hřbitov	Hasiči	Rodinné centrum	Kulturní dům	Rozhledna	Sběrný dvůr	Koupaliště	Kino
Přáslavice	X	X	X	X	X		X	X	X	X	X		
Bílá Lhota	X	X		X	X	X	X						
Bystrovany	X	X		X	X		X						
Červenka	X	X		X	X	X	X						
Doloplazy	X	X		X	X	X	X		X				
Grygov	X	X		X	X		X	X					
Majetín	X	X		X	X	X	X	X				X	
Paseka	X	X	X	X	X	X		X	X				
Příkazy	X	X		X	X		X						X
Samotišky	X	X	X	X	X								
Skrbeň	X	X	X	X	X	X	X						
Újezd	X	X		X	X	X	X		X				
Věrovany	X	X	X	X	X	X	X		X				
Velký Újezd	X	X		X	X	X	X						

3.3.1 Obec Přáslavice a možnost vybudování nových veřejných statků

Provedená analýza poskytování veřejných statků v obcích, které se nacházejí v okrese Olomouc, jasně ukazuje možnost vybudování nových veřejných statků. Jedná se o vybudování hřbitova, kina a koupaliště či zvýšení počtu tříd na základní škole i o druhý stupeň. Tyto veřejné statky se nachází v okolních vesnicích, avšak v obci Přáslavice chybí.

Možnost vybudování hřbitova v obci Přáslavice není na místě, jelikož obec Přáslavice patří do římskokatolické farnosti v obci Velká Bystřice, kde se nachází hřbitov, který obec Přáslavice využívá. Velká Bystřice se nachází hned vedle Přáslavic, tudíž dostupnost obyvatel na tento hřbitov není překážkou a vybudování hřbitova není potřebné.

⁷⁹ Vlastní zpracování.

Další možnost jak zvýšit poskytování veřejných statků obyvatelům obce Přáslavice je rozšíření základní školy o druhý stupeň. Tuto možnost by ocenily zejména děti školou povinné a jejich rodiny. Tomuto cíli však předchází fakt, že počet dětí vyskytujících se v obci Přáslavice není dostačující pro vybudování 2. stupně základní školy. Děti dojíždějí do okolních vesnic nebo přímo do Olomouce a tudíž se tato možnost opět jeví jako nereálná.

Koupaliště není vhodným veřejným statek pro obec Přáslavice, jelikož se obec nachází na vyvýšeném území, ve kterém by byl problém takovýto cíl uskutečnit.

Vybudování kina je z těchto všech alternativ nejpříjemnější možností. Otázkou však zůstává, jak by jej obyvatelé využívali, jelikož jsou olomoucké kina od obce Přáslavice vzdálené jen několik málo kilometrů a nabídka filmů by se těžko srovnávala s obecním kinem. Možnost vybudování kinosálu by se dala využít pro jiné kulturní akce, jako jsou koncerty, výstavy a jiné. Další alternativou kinosálu je vybudování letního kina. Počet letních kin v blízkém okolí Olomouce je velmi malý. Nejbližší letní kino se v současné době nachází v Mostkovicích, Hranicích, Ivanovicích na Hané a v Novém Jičíně. Samotné město Olomouc vlastnilo letní kino v blízkosti olomouckého hradu, to je však v současné době rekonstruováno a obnovení letního kina je pravděpodobné, ne však jisté. Tuto možnost vybudování právě tohoto typu statku podporuje i fakt, že zájem o letní filmové zážitky roste.

Mimo provedené porovnání okolních vesnic v okrese Olomouc jsou další možnosti pro rozvíjení poskytování veřejných statků obce např. renovování už stávajících veřejných statků. Jedná se například o dětské hřiště, chodníky, lavičky a jiné. Jinou alternativou je vybudování nových sportovních možností, jako je např. minigolf, bowling, golfové hřiště, skatepark atd.

Důležité je také zajistit v obci bezpečnost jejího obyvatelstva a tak další možnosti jak rozvíjet obec v tomto směru je vybudování zpomalovacích prahů v ulicích mimo hlavní tah a to hlavně před základní školou a na jiných místech, která jsou více riziková.

Vybudování nového veřejného statku je v každé obci, městě či regionu důležitý, ne zcela lehký cíl. Je nutné znát potřeby daného území, vědět užitečné informace o blízkém okolí a je důležité při rozhodování o vybudování veřejného statku vědět, zda je obec schopna „uživit“ nově vzniklý vybudovaný statek. Získání dotací je možnost jak dosáhnout nemalé finanční podpory, ale vybudování nové služby pro obyvatelstvo obce musí být uvážlivé, jelikož na nový veřejný statek se vážou i nové, každoroční výdaje na každodenní provoz.

4 Obec Přáslavice a její financování

S každým novým projektem na vybudování nového veřejného statku přichází i potřeba dalších finančních prostředků. Tyto finanční prostředky jsou potřebné i k zachování kvality veřejného statku, tedy k jeho údržbě a opravám. Finanční prostředky a jejich zacházení s nimi obec vykazuje v dokumentech, jako je výhled, rozpočet či závěrečný účet obce. Všechny tyto dokumenty ukazují výši finančních prostředků, neboli veškeré příjmy a výdaje, které obec musí respektovat a zacházet s nimi tak, aby nedocházelo k deficitu.

4.1 Financování vybraných veřejných statků v obci Přáslavice

Každý veřejný statek v obci Přáslavice má své specifické vlastnosti. Některé vybudování veřejných statků je závislé na získání dotací od státu či EU a některé jsou natolik potřebné či finančně méně náročné že je obec financuje čistě ze svého rozpočtu. Mezi největší investiční projekty obce Přáslavice, které získaly potřebné dotace, se řadí vybudování rozhledny, cyklostezky, víceúčelového centra a sběrného dvoru.

4.1.1 Financování rozhledny „Božka“ Přáslavice

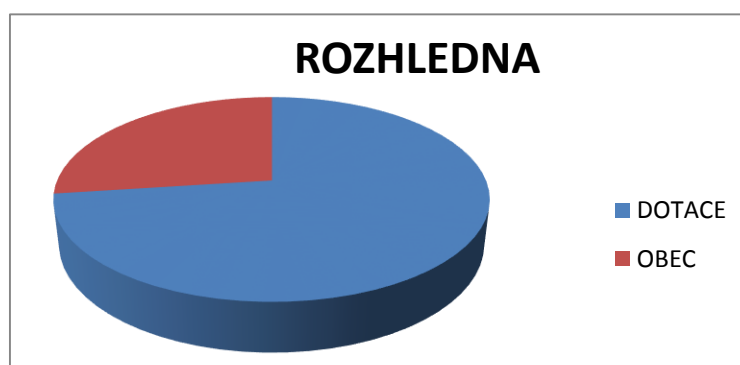
Celková částka pro vybudování rozhledny „Božka“ činila 6 372 281,24 Kč. Rozhledna byla postavena za spoluúčasti Regionálního operačního programu Střední Morava, tedy z finančních prostředků EU.

Poskytnuté dotace na vybudování rozhledny činily 90 %, kdy 85 % poskytla dotace EU a 15 % poskytla dotace ze státního rozpočtu. Zbýlých 10 % celkové částky dofinancovala samotná obec Přáslavice. Finance na provoz rozhledny poskytuje obec ze svého rozpočtu (viz Tab. 4).⁸⁰

⁸⁰ Srov. Interní dokumentace obce Přáslavice.

Tab. 4 – Rozložení financování rozhledny „Božka“ Přáslavice⁸¹

POSKYTOVATELÉ FINANČNÍCH PROSTŘEDKŮ	ČÁSTKA (Kč)
DOTACE	4 647 355,10
OBEC	1 724 926,14
CELKEM	6 372 281,24

Graf 1 – Rozložení financování rozhledny „Božka“ Přáslavice⁸²

4.1.2 Financování cyklostezky Přáslavice

Celková hodnota, která byla potřebná k vybudování cyklostezky, činila 43 971 746,27 Kč. Vybudována byla díky finančnímu příspěví Regionálního operačního programu Střední Morava, tedy z finančních prostředků EU. Dotace činily 90 % z celkové částky a zbylých 10 % financovaly obce, ve kterých se cyklostezka nachází – Přáslavice, Daskabát, Velký Újezd. Podíly jednotlivých obcí se vypočetly podle délky cyklostezky na jednotlivých katastrálních územích. Celkový doplatek Obce Přáslavice činil 4 272 234,32 Kč. Finanční prostředky na údržbu cyklostezky si hradí každá obec jednotlivě dle potřeby (viz Tab. 5, 6).⁸³

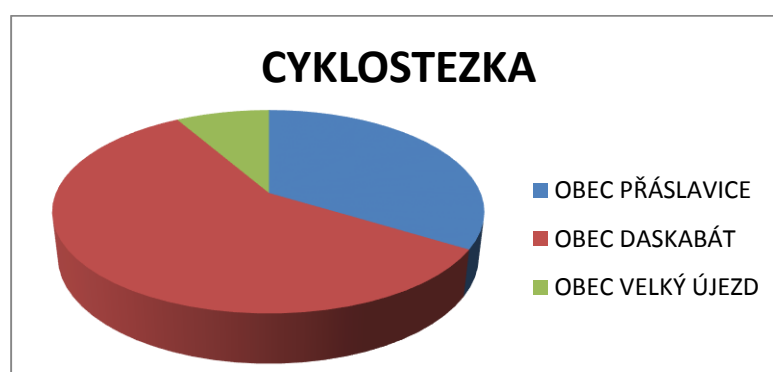
⁸¹ Vlastní zpracování.

⁸² Vlastní zpracování.

⁸³ Srov. Interní dokumentace obce Přáslavice.

Tab. 5 – Rozložení financování cyklostezky Přáslavice⁸⁴

POSKYTOVATELÉ FINANČNÍCH PROSTŘEDKŮ	ČÁSTKA (Kč)
OBEC PŘÁSLAVICE	14 531 255,14
OBEC DASKABÁT	25 737 281,44
OBEC VELKÝ ÚJEZD	3 703 209,69
CELKEM	43 971 746,27

Graf 2 – Rozložení financování cyklostezky Přáslavice⁸⁵

Tab. 6 – Rozložení financování cyklostezky Přáslavice⁸⁶

POSKYTOVATELÉ FINANČNÍCH PROSTŘEDKŮ	ČÁSTKA (Kč)
DOTACE	33 128 828,44
OBCE	10 842 917,83
CELKEM	43 971 746,27

⁸⁴ Vlastní zpracování.

⁸⁵ Vlastní zpracování.

⁸⁶ Vlastní zpracování.

Graf 3 – Rozložení financování cyklostezky Přáslavice⁸⁷

4.1.3 Financování víceúčelového centra Přáslavice

Celková hodnota víceúčelového centra Přáslavice činila 12 328 927,44 Kč. Tento projekt byl spolufinancován Regionálním operačním programem Střední Morava, tedy z prostředků EU. Celkové dotace činily 9 938 089,00 Kč, kdy 85 % poskytla dotace EU a 15 % poskytla dotace ze státního rozpočtu. Zbýlých 10 % celkové částky dofinancovala samotná obec Přáslavice částkou 3 390 838,44 Kč (viz Tab. 7). Finance na provoz rozhledny poskytuje obec ze svého rozpočtu.⁸⁸

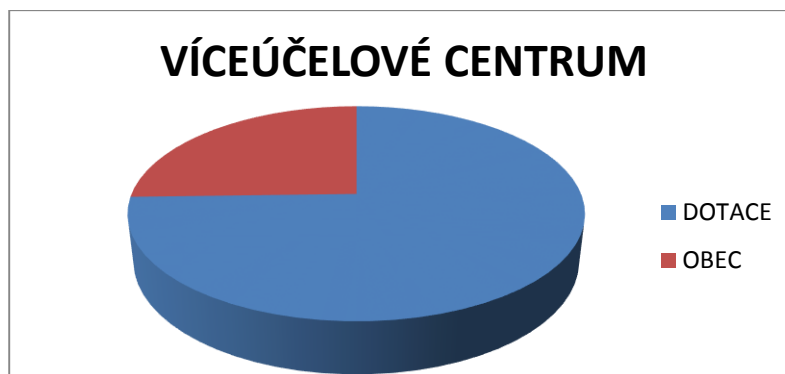
Tab. 7 – Rozložení financování víceúčelového centra Přáslavice⁸⁹

POSKYTOVATELÉ FINANČNÍCH PROSTŘEDKŮ	ČÁSTKA (Kč)
DOTACE	9 938 089,00
OBEC	3 390 838,44
CELKEM	12 328 927,44

⁸⁷ Vlastní zpracování.

⁸⁸ Srov. Interní dokumentace obce Přáslavice.

⁸⁹ Vlastní zpracování.

Graf 4 – Rozložení financování víceúčelového centra Přáslavice⁹⁰

4.1.4 Financování sběrného dvoru Přáslavice

Pro vybudování sběrného dvoru Přáslavice bylo zapotřebí získání dotace, jelikož samotná obec neměla na realizaci tohoto projektu potřebné finanční zdroje. Obci Přáslavice se podařilo získat celkovou dotaci 11 102 581,66 Kč. Tato dotace se skládala z dotací od EU z Fondu soudržnosti – operační program životního prostředí ve výši 85 % celkové výše částky, konkrétně 10 485 771,68 Kč a Státního fondu životního prostředí ČR ve výši 5 %, konkrétně 616 809,98 Kč z celkové částky. Samotná obec dofinancovala tento projekt 10 % z celkové částky, která činila 12 985 254,52 Kč (viz Tab. 8). Výstavba byla zahájena dne 4. 8. 2008 a termín ukončení realizace projektu byla dne 22. 5. 2009.⁹¹

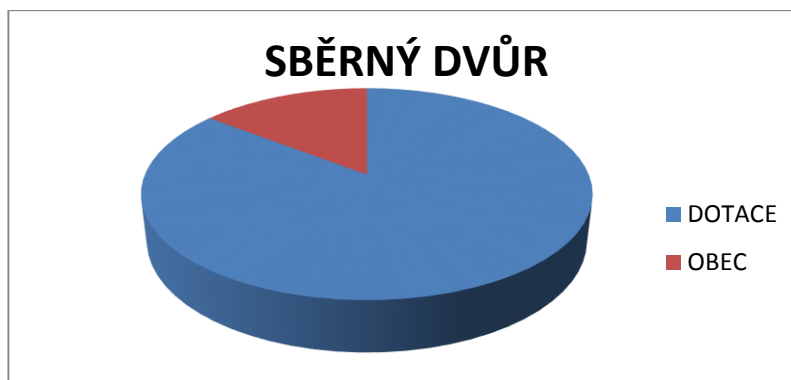
Tab. 8 – Rozložení financování sběrného dvoru Přáslavice⁹²

POSKYTOVATELÉ FINANČNÍCH PROSTŘEDKŮ	ČÁSTKA (KČ)
DOTACE	11 102 581,66
OBEC	1 882 672,86
CELKEM	12 985 254,52

⁹⁰ Vlastní zpracování.

⁹¹ Srov. Interní dokumentace obce Přáslavice.

⁹² Vlastní zpracování.

Graf 5 – Rozložení financování sběrného dvoru Práslavice⁹³

4.2 Rozpočet Obce Práslavice rok 2009

Rozpočet Obce Práslavice slouží k financování nejdůležitějších a méně finančně náročných akcí. Tyto akce obec realizuje především využíváním vlastních zaměstnanců, čímž obec dosahuje další úspory a podpory zaměstnanosti v obci. Pro finančně náročnější akce, na které nemá obec dostatek finančních prostředků, se obec snaží hledat vhodné dotace. Tyto dotace, které poskytují potřebné finanční krytí, získává prostřednictvím dotačních titulů.⁹⁴

Obec má dva druhy rozpočtů. Jeden je plánovaný, který slouží k finančnímu plánování hospodaření obce v následujícím roku a druhý rozpočet je skutečný, který ukazuje reálné přijaté příjmy a vynaložené výdaje. Tyto rozpočty se mohou mezi sebou porovnávat pro zpětnou vazbu a vyhodnocování hospodaření obce.

4.2.1 Příjmy obce

Největší a nejdůležitější položkou příjmů z rozpočtu obce jsou **daňové příjmy**. Ty jsou zasílány Finančním úřadem Olomouc, který jej přeposílá od Ministerstva financí České republiky. Daňové výnosy jsou zasílány každý měsíc, v různých výškách, které dopředu obec nezná. V roce 2009 činily celkové daňové příjmy 8 325 000 Kč (viz Tab. 9).

⁹³ Vlastní zpracování.

⁹⁴ Srov. OBEC PŘÁSLAVICE. *Zastupitelstvo obce: Společný program zastupitelstva Obce Práslavice na volební období 2010-2014*. < <http://www.praslavice.com/index.php?nid=6934&lid=cs&oid=1132838>>.

Tab. 9 – Daňové příjmy v tis. Kč⁹⁵

DRUH PŘÍJMU	PLÁN 2009	SKUTEČNOST 2009
Daň z příjmů FO ze závislé činnosti a funkčních požitků	2 500	2 084
Daň z příjmů FO ze samostatné výdělečné činnosti	1 200	212
Daň z příjmů FO z kapitálových výnosů	150	167
Daň z příjmů PO	3 350	2 072
Daň z příjmů PO za obec	260	0
DPH	4 000	3 790
CELKEM	11 460	8 325

Druhou největší položkou v rozpočtu 2009 jsou **příjmy z vlastní činnosti**. Celková částka příjmů z vlastní činnosti činí 6 744 000 Kč. Do příjmů z vlastní činnosti patří příjmy z pronájmu (pronájem pozemků, zahrádky, louky, pole, garáže, parkovacího místa, posilovny, bytů, nebytů a movitých věcí), které činí 5 220 000 Kč.

Další položkou jsou příjmy ze služeb (poskytování služeb a výrobků, zpravodaj, internet, služby nebyty, odpad podnikatelé, místní správa), které dosahují částky 375 000 Kč. Třetí položkou jsou příjmy z prodeje (prodej zboží, kulturní akce, majetek, pozemky), které činí 180 000 Kč.

Čtvrtá položka s názvem příjmy z odvádění odpadních vod dosahuje částky 746 000 Kč. Ostatní příjmy (knihovna, sankční platby, nekapitálové příspěvky a náhrady, nedaňové příjmy jinde nezařazené, příjmy z vlastní činnosti jinde nespecifikované, nekapitálové příspěvky a náhrady, hlášení, úroky, vypořádání minulých let) činí 223 000 Kč a neidentifikovatelné příjmy dosahují výše 12 000 Kč (viz Tab. 10).

Tab. 10 – Příjmy z vlastní činnosti v tis. Kč⁹⁶

DRUH PŘÍJMU	PLÁN 2009	SKUTEČNOST 2009
Příjmy z pronájmu	5 810	5 208
Příjmy ze služeb	750	375
Příjmy z prodeje	2 750	180

⁹⁵ Vlastní zpracování dle interní dokumentace obce Práslavice.

⁹⁶ Vlastní zpracování dle interní dokumentace obce Práslavice.

Příjmy z odvádění odpadních vod – stočné	840	746
Ostatní příjmy	123	223
Neidentifikovatelné příjmy	0	12
CELKEM	10 273	6 744

Další velkou položkou v rozpočtu jsou **přijaté dotace**, které v roce 2009 činily 61 395 000 Kč. Do této skupiny patří splátky půjček od obyvatelstva, které dosahují 15 000 Kč, dále dotace od úřadu práce ve výši 925 000 Kč, dále sem patří přijaté transfery (transfery od obcí, krajů, ze státního rozpočtu a od regionální rady regionů soudržnosti), které činí 49 357 000 Kč.

Další skupinou, patřící do skupiny přijatých dotací jsou převody (rozpočtových účtů a vlastních fondů), které dosahují částky 10 906 000 Kč, neinvestiční dotace v rámci souhrnného dotačního vztahu vysoké 172 000 Kč a dotace na volby, které činí 20 000 Kč (viz Tab. 11).

Tab. 11 – Přijaté dotace v tis. Kč⁹⁷

DRUH PŘÍJMU	PLÁN 2009	SKUTEČNOST 2009
Splátky půjček od obyvatelstva	0	15
Dotace úřad práce	500	925
Přijaté transfery	0	49 357
Převody	75	10 906
Neinvestiční dotace v rámci souhrnného dotačního vztahu	180	172
Volby	0	20
CELKEM	755	61 395

Další skupina v rozpočtu se nazývá **majetkové daně** a spadá sem daň z nemovitostí, která v roce 2009 činila 518 000 Kč (viz Tab. 12).

⁹⁷ Vlastní zpracování dle interní dokumentace obce Přáslavice.

Tab. 12 – Majetkové daně v tis. Kč⁹⁸

DRUH PŘÍJMU	PLÁN 2009	SKUTEČNOST 2009
Daň z nemovitostí	525	518

Poslední položkou rozpočtu 2009 jsou **poplatky a daně z vybrané činnosti a služeb**, které činily v tomto roce celkových 520 000 Kč (viz Tab. 13).

Tab. 13 – Poplatky a daně z vybrané činnosti a služeb v tis. Kč⁹⁹

DRUH PŘÍJMU	PLÁN 2009	SKUTEČNOST 2009
Poplatky za likvidaci komunálního odpadu	550	390
Poplatky ze psů	22	16
Poplatky za užívání veřejného prostranství	6	4
Poplatky ze vstupného	30	11
Poplatek z ubytovací kapacity	0	9
Poplatky za provozovaný výherní hrací přístroj	100	54
Odvod výtěžku z provozování loterií	0	19
Správní poplatky	6	17
CELKEM	714	520

Podle rozpočtu v tis. Kč jsou celkové plánované příjmy 23 727 000 Kč a celkové skutečné příjmy 77 509 000 Kč. Z toho vyplývá rozdíl 54 237 000, který poskytl obci Přeaslavice v roce 2009 vyšší skutečné finanční prostředky, než byly ty plánované. Skutečné celkové příjmy roku 2009, přepočítané na celé jednotky, činily 77 509 599,41 Kč.

⁹⁸ Vlastní zpracování dle interní dokumentace obce Přeaslavice.

⁹⁹ Vlastní zpracování dle interní dokumentace obce Přeaslavice.

4.2.2 Výdaje obce

Nejvyššími položkami v rozpočtu 2009, co se týče výdajů, bylo vynaložení finančních prostředků na **investiční akce** rozhlednu, cyklostezku, víceúčelové centrum a sběrný dvůr. Všechny tyto akce byly v tomto roce dokončené a zkolaudované (viz Tab. 14).

Tab. 14 – Výdaje na největší investiční akce v tis. Kč¹⁰⁰

DRUH PŘÍJMU	PLÁN 2009	SKUTEČNOST 2009
Rozhledna	5 031	6 188
Pozemní komunikace (chodníky, cyklostezky)	35 676	43 747
Rekreace a ostatní zájmová činnost víceúčelové centrum	4 681	12 455
Sběr a svoz komunálního odpadu sběrný dvůr	9 041	9 302
CELKEM	54 429	71 692

Další **běžné výdaje na provoz** obce Přáslavice činily v tomto roce 1 966 000 Kč. Patří sem finanční výdaje na silnice, provoz silniční dopravy, odvádění a čištění odpadních vod, rozhlas, veřejné osvětlení, výstavba inženýrských sítí, sběr a svoz nebezpečného odpadu, výdaje na vzhled obce, veřejnou zeleň, výdaje na provoz nebytového hospodářství (obchod, lékaři, služby) a na požární ochranu (viz Tab. 15).

Tab. 15 – Výdaje na běžný provoz obce akce v tis. Kč¹⁰¹

DRUH PŘÍJMU	PLÁN 2009	SKUTEČNOST 2009
Silnice	5	5
Silniční doprava	206	232
Odvádění a čištění odpadních vod	1 159	1 233
Rozhlas	1	0
Veřejné osvětlení	173	240

¹⁰⁰ Vlastní zpracování dle interní dokumentace obce Přáslavice.

¹⁰¹ Vlastní zpracování dle interní dokumentace obce Přáslavice.

Inženýrské sítě	0	44
Sběr a svoz nebezpečného odpadu	44	44
Vzhled obce	67	68
Nebytové hospodářství	23	26
Požární ochrana	82	74
CELKEM	1 760	1 966

Další důležitou položkou výdajů roku 2009 byly **výdaje na školství, kulturu a sportovní vyžití** obce, které dohromady činily 1 946 000 Kč. Patří sem běžné výdaje na mateřskou školku, základní školu, školní stravování, provoz knihovny, ostatní záležitosti kultury (sál zahrada), dále výdaje na pořízení, zachování a obnovu kulturních památek, výdaje na telekomunikační služby (internet, zpravodaj), tělovýchovnou činnost a dětské hřiště (viz Tab. 16).

Tab. 16 – Výdaje na školství, kulturu a sportovní vyžití¹⁰²

DRUH PŘÍJMU	PLÁN 2009	SKUTEČNOST 2009
Mateřská školka	6	8
Základní škola	518	1 042
Školní stravování	11	12
Knihovna	10	12
Ostatní záležitosti kultury	78	85
Kulturní památky	53	56
Telekomunikace	134	230
Tělovýchovná činnost	501	501
CELKEM	1 311	1 946

Poslední skupina výdajů rozpočtu 2009 je tvořena **ostatními výdaji**, které činily v celkovém součtu 21 044 000 Kč. Tato skupina se skládá z výdajů na bytové hospodaření a výstavbu bytů, výdaje týkající se zastupitelstva obce, výdaje na volby do parlamentu, činnost místní správy, obecné výdaje z finančních operací, převody vlastním fondům,

¹⁰² Vlastní zpracování dle interní dokumentace obce Přáslavice.

výdaje na daň z příjmu PO za obec, výdaje na vypořádání minulých let a ostatní činnosti jinde nezařazené (viz Tab. 17).

Tab. 17 – Ostatní výdaje¹⁰³

DRUH PŘÍJMU	PLÁN 2009	SKUTEČNOST 2009
Bytové hospodaření	3 117	3 637
Zastupitelstvo obce	756	904
Volby	32	32
Místní správa	4 716	5 295
Výdaje z fin. operací	33	37
Převody vlastním fondům	6 242	10 907
Daň z příjmu PO	0	139
Vypořádání min. let	87	29
Ostatní činnosti	11	64
CELKEM	14 994	21 044

Podle rozpočtu v tis. Kč jsou celkové plánované výdaje 72 494 000 Kč a celkové skutečné výdaje 96 648 Kč. Z toho vyplývá rozdíl 24 154 000 Kč, který ukazuje roční skutečné vynaložené náklady obce, které byly vyšší než ty plánované. Skutečné celkové příjmy výdaje roku 2009, přepočítané na celé jednotky, činily 96 647 703,71 Kč.

Celkový rozdíl mezi příjmy a výdaji roku 2009 činil 19 138 104,30 Kč. Tento rozdíl byl pokryt úvěrem od České spořitelny a.s.

Obec Práslavice si otevřela i úvěrové účty na financování sběrného dvoru, cyklostezky, rozhledny a víceúčelového centra. K datu 26. 4. 2010 tyto úvěrové účty činily dohromady 15 000 000 Kč a předpoklad jejich splacení byl do konce roku 2014 s výší splátek 200 000 Kč měsíčně. Poslední úvěrový účet obce se týká bytového hospodářství. Tento úvěr byl roku 2010 vysoký 13 180 000 Kč. Předpoklad splacení tohoto úvěru byl do konce roku 2022 a výše splátek činila 108 000 Kč měsíčně (viz Tab. 18).

¹⁰³ Vlastní zpracování dle interní dokumentace obce Práslavice.

Tab. 18 – Úvěrové účty¹⁰⁴

ÚVĚR	1. 1. 2009	31. 12. 2009	26. 4. 2010	31. 12. 2011
Bytové hospodářství	14 908 000	13 612 000	13 180 000	11 020 010
Rozhledna, víceúčelové centrum	0	4 997 392	4 200 000	0
Cyklostezka	0	16 905 936	10 800 000	4 460 000
Sběrný dvůr	2 000 000	0	0	0

V současné době jsou úvěry na výstavbu sběrného dvoru, víceúčelového centra a rozhledny splaceny. Obci zbývá z úvěrových účtů z roku 2009 doplatit úvěrový účet bytového hospodářství a úvěrový účet cyklostezky.

4.3 Žádané dotace v současné době pro obec Přáslavice

V roce 2014 obec Přáslavice podala několik žádostí o dotace. Jedná se o dotace na sběr a svoz bioodpadu a dotace na kompostéry, dále bylo zažádáno o dotaci na dovybavení školní zahrady o mobiliář, byla zažádána dotace na dětské hřiště v MŠ, dotace na revitalizaci středu obce, dotace pro mladé hasiče a dotace na zpomalovací semaforey.

Některé dotace již jsou přislíbené, jedná se např. o revitalizaci středu obce, kdy má obec přislíbeno finanční prostředky ve výši 85 % z celkové částky, některé žádosti o dotace byly obcí zrušené, jedná se např. o dotaci na zateplení budovy základní školy a obecního úřadu a na některé vyrozumění o udělení či neudělení dotace obec stále čeká.¹⁰⁵

¹⁰⁴ Vlastní zpracování dle interní dokumentace obce Přáslavice.

¹⁰⁵ Srov. Interní dokumentace obce Přáslavice.

ZÁVĚR

Cílem této práce bylo definovat poskytované veřejné statky, objasnit financování vybraných veřejných statků a navrhnout možnost vybudování dalších veřejných statků v obci Přáslavice.

Poskytování veřejných statků v obci Přáslavice je na dobré úrovni. K tomuto závěru dopomohlo srovnání s vybranými obcemi v okrese Olomouc. V obci Přáslavice se nachází základní veřejné statky jako je vodovod, plynovod a kanalizace, pozemní komunikace, doprava, odvádění a čištění odpadních vod a sběr a svoz komunálního odpadu. Dále se v obci nachází základní i mateřská škola, knihovna, sportovní areál s dětským hřištěm, víceúčelové centrum a cyklostezka. Na rozdíl od ostatních obcí, které byly v práci srovnávány, poskytuje obec Přáslavice i sběrný dvůr a rozhlednu. Srovnání, které bylo v práci zpracováno, ukázalo i na absenci některých veřejných statků v obci Přáslavice. Konkrétně se jedná o hřbitov, kino, koupaliště a 2. stupeň základní školní docházky.

Vybudování hřbitova, koupaliště a 2. stupně základní školní docházky se pro obec Přáslavice jeví, díky argumentaci použité v práci, jako nevhodná. Vhodnou možností je naopak vybudování kinosálu či letního kina, dále renovování už stávajících veřejných statků jako jsou hřiště, lavičky aj., vybudování nových sportovních možností jako je bowling, minigolf, golfové hřiště, skatepark atd. Také je důležité v obci rozvíjet bezpečnost obyvatelstva, proto další vhodnou alternativou vybudování nového veřejného statku je vybudování zpomalovacích prahů v ulicích mimo hlavní tah a to hlavně před základní školou a na jiných místech, která jsou více riziková.

V této práci bylo objasněno financování čtyř největších investičních akcí, zrealizovaných v roce 2009 – jednalo se o financování rozhledny, cyklostezky, víceúčelového centra a sběrného dvoru. Financování těchto investičních akcí bylo především díky získání dotačních titulů. Pro vybudování rozhledny „Božka“ Přáslavice, jejíž celková hodnota činila 6 372 281,34 Kč, byly využity dotace v rozsahu 90 % (85 % EU, 15 % státní rozpočet) celkové částky a zbylých 10 % financovala samotná obec. Cyklostezka Přáslavice – Daskabát – Velký Újezd s celkovou částkou 43 971 746,27 Kč získala dotace od EU ve výši 90 % celkové částky, zbylých 10 % dofinancovaly obce, které se podílely na realizování této akce. Podíly jednotlivých obcí se vypočetly podle délky cyklostezky na jednotlivých katastrálních územích. Financování víceúčelového centra Přáslavice, s celkovou částkou 12 328 927,44 Kč probíhalo přispěním dotace, která

činila 90 % (85 % EU, 15 % státní rozpočet) z celkové částky, zbylých 10 % dofinancovala samotná obec. Sběrný dvůr Přáslavice, jehož celková částka činila 11 102 581,66 Kč, byl financován díky dotaci od EU, která činila 85 % a dotaci od Státního fondu životního prostředí, která činila 5 % z celkové částky, zbylých 10 % financovala obec Přáslavice.

Skutečný rozpočet roku 2009 ukázal rozdíl mezi příjmy a výdaji 19 138 104,30 Kč a byl pokryt úvěrem od České spořitelny a.s. Plánované příjmy se lišily od těch skutečných o 54 237 000 Kč a plánované výdaje se od skutečných lišily částkou 24 154 000 Kč. V tomto roce měla obec otevřeno několik úvěrových účtů.

Pro financování investičních akcí, o kterých pojednává tato práce, otevřela obec tři úvěrové účty. V současné době jsou úvěry na výstavbu sběrného dvoru, rozhledny a víceúčelového centra splaceny. Obci zůstává z úvěrových účtů na investiční akce z roku 2009 doplatit úvěr cyklostezky.

Tato práce může sloužit jako podklad na téma možných dotací a vybudování nových veřejných statků v obci Přáslavice, ale může být přínosná i pro jiné obce, které hledají podněty, jaké veřejné statky produkovat a jak je financovat.

ANOTACE

Příjmení a jméno autora:	Martina Simmerová
Instituce:	Moravská vysoká škola Olomouc
Název práce v českém jazyce:	Financování vybraných veřejných statků v obci Přáslavice
Název práce v anglickém jazyce:	Financing of Selected Public Goods in the Village Přáslavice
Vedoucí práce:	Ing. Jolana Kvičalová
Počet stran:	66
Počet příloh:	0
Rok obhajoby:	2014
Klíčová slova v českém jazyce:	veřejný statek, rozpočet, financování, obec
Klíčová slova v anglickém jazyce:	Public Goods, Budget, Financing, Village

Anotace v českém jazyce:

Cílem této bakalářské práce je definovat poskytované veřejné statky, objasnit financování vybraných veřejných statků a navrhnout možnost vybudování dalších veřejných statků v obci Přáslavice. Návrhy na vybudování dalších veřejných statků jsou podloženy porovnáním poskytovaných veřejných statků obce Přáslavice s dalšími vybranými obcemi v okrese Olomouc. Financování je zkoumáno u čtyř největších investičních akcí z roku 2009 – jedná se o financování rozhledny, cyklostezky, víceúčelového centra a sběrného dvoru. Dále práce obsahuje i shrnutí rozpočtu obce Přáslavice v roce 2009. Tato práce je členěna na část teoretickou a praktickou. Teoretická část se zaměřuje zejména na charakteristiku veřejného sektoru, popis veřejných statků a na způsob financování veřejných statků, praktická část se zabývá porovnáním poskytovaných veřejných statků a analýzou financování vybraných veřejných statků v obci Přáslavice.

Anotace v anglickém jazyce:

The aim of this bachelor thesis is to define the public goods, to clarify the funding of particular public goods and to suggest the possibility of building more public goods in the village Přáslavice. Proposals for the construction of other public goods are based on comparing public goods provided Municipality Přáslavice with other selected villages in

the district of Olomouc. Funding is examined in the four largest investment projects in 2009 – these are: a watchtower, a bicycle path, a multi-purpose center and a waste collection yard. This work is divided into theoretical and practical part. The bachelor thesis also contains a summary of the municipal budget of the village Přáslavice in 2009. The theoretical part focuses mainly on the characteristics of the public sector, a description of public goods and the method of funding public goods. Practical part deals with the comparison of public goods provided in the Village Přáslavice and analysis funding methods.

SEZNAM LITERATURY A PRAMENŮ

Literatura:

KAŠPAROVÁ, Klára a KUNZ, Vilém. *Moderní přístupy ke společenské odpovědnosti firem a CSR reportování*. 1. vyd. Praha: Grada, 2013. 159 s. Management. ISBN 978-80-247-4480-3.

OCHRANA, František a kol. *Veřejný sektor a veřejné finance: financování nepodnikatelských a podnikatelských aktivit*. 1. vyd. Praha: Grada, 2010. 261 s. Expert. ISBN 978-80-247-3228-2.

OTRUSINOVÁ, Milana a KUBÍČKOVÁ, Dana. *Finanční hospodaření municipálních účetních jednotek: po novele zákona o účetnictví*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2011. xiv, 178 s. C.H. Beck pro praxi. ISBN 978-80-7400-342-4.

NAHODIL, František a kol. *Veřejné finance v České republice*. 1. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. 359 s. ISBN 978-80-7380-162-5.

PEKOVÁ, Jitka, PILNÝ, Jaroslav a JETMAR, Marek. *Veřejný sektor - řízení a financování*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. 485 s. ISBN 978-80-7357-936-4.

PEKOVÁ, Jitka. *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. 587 s. ISBN 978-80-7357-614-1.

POSPÍŠIL, Richard. *Veřejná ekonomika: současnost a perspektiva*. 1. vyd. [Praha]: Professional Publishing, 2013. 195 s. ISBN 978-80-7431-112-3.

PROVAZNÍKOVÁ, Romana a SEDLÁČKOVÁ, Olga. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2009. 304 s. Finance. Finanční řízení. ISBN 978-80-247-2789-9.

ŠPALEK, Jiří. *Veřejné statky: teorie a experiment*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2011. xv, 204 s. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7400-353-0.

Elektronické zdroje:

Cyklostezky: Cyklostezka Přáslavice - Daskabát - Velký Újezd. ROP STŘEDNÍ MORAVA. *Můj projekt ROP Střední Morava*[online]. [cit. 2014-03-08]. Dostupné z: <http://www.mujsprojekt.eu/dr-cs/68-cyklostezka-praslavice-daskabat-velky-ujezd.html>

Firmy a služby v obci: Sběrný dvůr Přáslavice směr na Mrsklesy. OBEC PŘÁSLAVICE. *Přáslavice* [online]. [cit. 2014-03-08]. Dostupné z <http://www.praslavice.com/index.php?nid=6934&lid=cs&oid=1153802>

Firmy a služby v obci: Společnost SITA. OBEC PŘÁSLAVICE. *Přáslavice* [online]. [cit. 2014-03-08]. Dostupné z: <http://www.praslavice.com/index.php?nid=6934&lid=cs&oid=1153802>

Knihovna Přáslavice. OBEC PŘÁSLAVICE. *Přáslavice* [online]. [cit. 2014-03-08]. Dostupné z: <http://www.praslavice.com/index.php?nid=6934&lid=CS&oid=1199740>

Mateřská škola Přáslavice. OBEC PŘÁSLAVICE. *Přáslavice* [online]. [cit. 2014-03-08]. Dostupné z: <http://www.praslavice.com/index.php?nid=6934&lid=cs&oid=1139175>

Nový model sdílených daní pro obce - rok 2013: Schéma rozdělení rozpočtového určení daní (RUD). *Ministerstvo financí České republiky* [online]. 9.1.2013, 3.9.2013 [cit. 2013-12-14]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/prognozy/prijmy-kraju-a-obci/2013/novy-model-sdilenych-dani-pro-obce-10890>

Obecní úřad Přáslavice: Zpravodaj Obce. OBEC PŘÁSLAVICE. *Přáslavice* [online]. [cit. 2014-03-08]. Dostupné z: <http://www.praslavice.com/index.php?nid=6934&lid=cs&oid=1139154>

OBEC PŘÁSLAVICE. *Přáslavice* [online]. [cit. 2014-03-08]. Dostupné z: <http://www.praslavice.com/>

Počet obyvatel v obcích Olomouckého kraje k 31.12 (1990-2012). ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Český statistický úřad: Krajská správa ČSÚ v Olomouci* [online]. [cit. 2014-03-08]. Dostupné z: [http://www.czso.cz/xm/redakce.nsf/i/pocet_obyvatel_v_obcich_olomouckeho_kraje_k_31_12_\(1990_2012\)](http://www.czso.cz/xm/redakce.nsf/i/pocet_obyvatel_v_obcich_olomouckeho_kraje_k_31_12_(1990_2012))

Rozhledna "Božka" Přáslavice. OBEC PŘÁSLAVICE. *Přáslavice* [online]. [cit. 2014-03-08]. Dostupné z: <http://www.praslavice.com/index.php?nid=6934&lid=cs&oid=1540695>

Spolky a organizace: Mateřské centrum Motýlek. OBEC PŘÁSLAVICE. *Přáslavice* [online]. [cit. 2014-03-08]. Dostupné z: <http://www.praslavice.com/index.php?nid=6934&lid=CS&oid=1139016>

Úvod. *Mateřské centrum Motýlek* [online]. [cit. 2014-03-18]. Dostupné z: <http://www.motylekmc.estranky.cz/>

Volný čas - Sportovní areály: Víceúčelové centrum obce Přáslavice. ROP STŘEDNÍ MORAVA. *Můj projekt ROP Střední Morava* [online]. [cit. 2014-03-08]. Dostupné z: <http://www.muoproject.eu/dr-cs/volny-cas-sportovni-arealy/stredni-morava/viceucelove-centrum-obce-praslavice.html>

ZÁKLADNÍ ŠKOLA PŘÁSLAVICE. *Základní škola Přáslavice* [online]. [cit. 2014-03-08]. Dostupné z: <http://www.zspraslavice.cz/>

Zastupitelstvo obce: Zastupitelstvo obce: Společný program zastupitelstva Obce Přáslavice na volební období 2010-2014. OBEC PŘÁSLAVICE. *Přáslavice* [online]. [cit. 2014-03-08]. Dostupné z: <http://www.praslavice.com/index.php?nid=6934&lid=cs&oid=1132838>

Interní zdroje:

Interní dokumentace obce Přáslavice

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1 – Rozpočtové určení daní v letech 2013 až 2015	28
---	----

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1 – Rozložení financování rozhledny „Božka“ Přáslavice	45
Graf 2 – Rozložení financování cyklostezky Přáslavice	46
Graf 3 – Rozložení financování cyklostezky Přáslavice	47
Graf 4 – Rozložení financování víceúčelového centra Přáslavice	48
Graf 5 – Rozložení financování sběrného dvoru Přáslavice	49

SEZNAM TABULEK

Tab. 1 – Shrnutí vybudovaných veřejných statků v letech 2009 - 2013	39
Tab. 2 – Obce v okrese Olomouc s počtem obyvatel od 1000 – 1 500 v roce 2012..	40
Tab. 3 – Poskytované veřejné statky v obcích	412
Tab. 4 – Rozložení financování rozhledny „Božka“ Přáslavice	45
Tab. 5 – Rozložení financování cyklostezky Přáslavice	46
Tab. 6 – Rozložení financování cyklostezky Přáslavice	46
Tab. 7 – Rozložení financování víceúčelového centra Přáslavice	47
Tab. 8 – Rozložení financování sběrného dvoru Přáslavice	48
Tab. 9 – Daňové příjmy v tis. Kč	50
Tab. 10 – Příjmy z vlastní činnosti v tis Kč	50
Tab. 11 – Přijaté dotace v tis. Kč	51
Tab. 12 –Majetkové daně v tis. Kč	52
Tab. 13 – Poplatky a daně z vybrané činnosti a služeb v tis. Kč	52
Tab. 14 – Výdaje na největší investiční akce v tis. Kč	53
Tab. 15 – Výdaje na běžný provoz obce akce v tis. Kč	53
Tab. 16 – Výdaje na školství, kulturu a sportovní vyžití	54
Tab. 17 – Ostatní výdaje	55
Tab. 18 – Úvěrové účty	55